

zeruko ARGIA

BANAKOLA: OKENDO 22 - DONOSTIA - TEL. 426666 - PREZIOA 8 PEZETA

OSASUN - ZERBITZUAK URRI

Batzarre bat egingo dute «Residencia Nuestra Señora de Aranzazu» deiturikoan zenbait sendagilek, Gipuzkoako zenbait alkatek, sindikatuetakoz zenbait ordezkari eta Goierriko guraso batzordeko zenbait ordezkari Lan-Ministeritzako ordezkaria buru dutelarik.

Aspaldidanik dabilta Goierritarrak arazo honetaz kezkatutik. Inork gutxi sakondu du arazo hau Goierriko jendeak bezainbat. SIADECORI egin arazi zioten honetaz azterketa bat.

Eman digute Donostiako egunkarietako batzarre honen berri, baina «etc.» baten azpian izutaturik geratu dira arazo honetaz buru-belarri arduraturik dabilzan Goierriko gurasoek.

Guk herrira jo dugu gauzak zuztarretik jakitearren. Ez da erraz laneko ordutan jendea betaz aurkitzea. CAFeko «Caja de Socorros»en lan egiten duen Felix Bengoetxe aurkituko dugu gure galdeari erantzuteko tartetxo batzuekin. Goierri bailarako guraso-batzordekoa dugu Felix. Erabat bizi du osasun-zerbitzurik ezaren arazoa.

(Ikus 12garren orrialdean)

NON ZER

Erromesak

Ugalde 3 gn.

Frantziako

hauteskundeak

Iza 5 gn.

Ezkerraren obligazioa

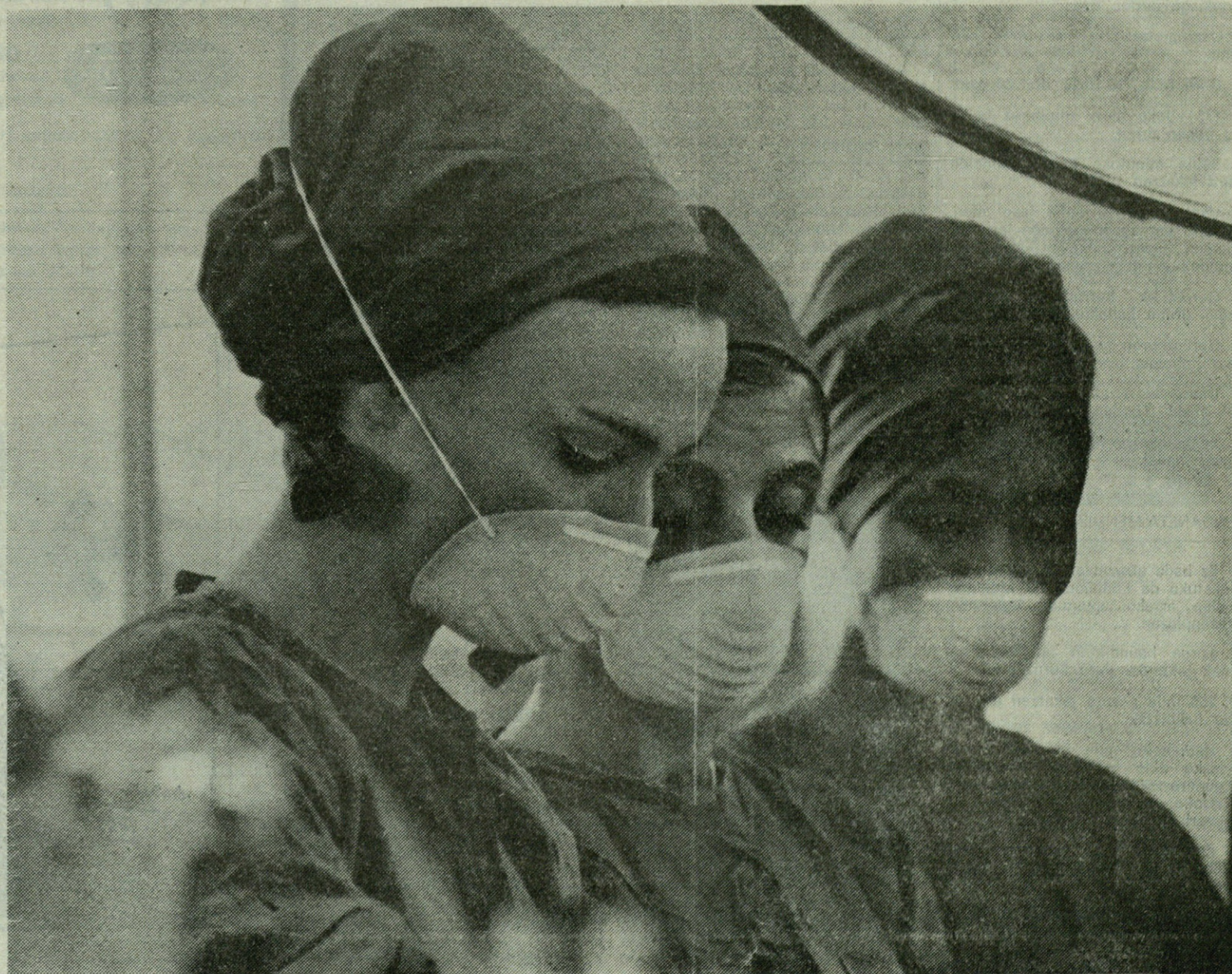
Azurmendi 6 gn.

Zine

Unanue 7 gn.

Elizaren Berri

Amunsa 9 gn.

Usategieta III, Endañeta, Mendizabal II

USATEGIETA III

USATEGIETA-GOROSTIDI

Maiatzaren batean jokatu zuten Tolosako zezenplazan Usategieta IIIak eta Gorostidik. Ez zen jende askorik izan harrijasotzaile hauek ikusten.

Ez zuten egun egokia aukeratu jendea biltzeko. Aurreragoko lanik izaten du jendeak egun horretan. Eguraldiak ere ez zuen lagundu.

Halere ikustera joan zirenek ez zuten damurik izan. Zein baino zein egokiago jardun ziren.

Usategietak, 21 urte eta 91 kilo ditu.

Gorostidik, 19 urte eta 80 kilo.

175 kiloko harri zilindroaz baliatu behar zuten.

Seina minutuko hiruna ekinalditara jokatzeko zuten.

Usategietak 23 aldiz jaso zuen. Apustu estuagoan gehiago jaso zezakeen. Erraz, patxadan, artez eta molde jasotzen zuen.

Gorostidik, berriz, 20 jasoaldi egin zituen baliokoak.

Gorostidiren laguntzaile Endañeta eta Zubeldia izan ziren.

Usategietarenak, berriz, beronen bi anaia, Teodoro eta Joxe Mari.

Ez daude berrikeretako mutilak bi gazte hauek.

ENDANETA-MENDIZABAL II

Ez bada atzeratzen Ekainaren 2an jokatu da Endañeta eta Mendizabalen arteko apustua, Azpeitiako zezenplazan.

Karga haundietan onenak diren biak jokatu dute buruz-buru.

250 mila pezeta jokatzeko dituzte bakoitzak.

Hamabost egun bakarrik atzera lezake alde bakoitzak joku-eguna. Egunero 2000 pezeta luzatu beharko litzekiote atzeratzen duenak bere lagunari.

Endañetak 250 kiloko harria jaso beharko du, hogei arroako rektangularra, alegia.

Joxe Mari Mendizabalek, 225 kilokoa, hots, hemezortzi arroakoa.

Bosna minutuko hiruna ekinalditara jokatzeko dituzte. Zortzi minutuko

tartea jarri dute ekinalditik ekinaldira.

Oraindik behin ere ikusi ez diren kargekin jokatzeko dute. Jendea erruz bilduko du joku honek. Dagoeneko ipar aldeko euskaldunak hasiak dira sarrera eske.

Zer ikusteko ote gaude?

Harritzar bildurgarriak dira. Ez dakiela ezeren okerrik gerta.

Behin hogeikoa plazan jasoz gero erretiratu egin behar zuela esan zigun Endañetak. Hala gertatuko ote? Diruak baino gehiago balio du osasunak.

GARZIA-TAPIA

Zarauzko Luis Garziak eta Astesuko Joxe Mari Tapiak ere zerratuta dute jokoa.

Maiatzaren 26an jokatu dute Azpeitiako zezenplazan.

25 mila pezeta jokatzeko dituzte bakoitzak.

Luis Garziak 8.000 metro egin behar ditu.

Joxe Mari Tapiak, berriz, 7.900.

URREZKO EZTIAK

Euskal Herriko mendiazleek elkartek urrezko eztaiak ospatzen ditu Maiatzaren 19an, Elgetan.

Egitaraua:

Goizeko hamaiketan meza hildako mendizaleen alde.

Ondoren oroitarriaren bistaratzea, euskal dantzak eta Endañeta.

Arratsaldeko ordubitan bazkaria herriko pelotalekuan.

SAN ISIDROAK

Igaro berriak ditugu Santa Kutzak. Herri eta bailara askotan izan da Festa. Legazpian, Zestoan, Arraiko Ibañarrietan, Urnietako Azkorten, Andoainen...

Festa giroan eta garaian sartu garenez gero San Isidroak ospatuko ditugu orain. Nekazariak beren santua ospatuko dute jai zantzuaz, astegunez baino lan gehiago eginez, agian. Mian eta Errezilgo Erdoiztan dugu urteroko festa eguna.

«Hankak arinak eta burua arina»

MENDIZABAL II

go, dantzan hobeto daki artajorran baino».

San Isidro eguna beren egoera aztertzeko izan dezatela baserritarrek. Suma ditzatela bide berriak eta elkar babes dezatela.

Nekazariak ere ezer gutxi egingo dute elkartu ezik.

SANTA KRUTZ APAIZA

Behar bada ez da liburu asko nekazariak irakurtzeko modukorik argitaratzen. Badaute nekazariak apaiz gerrari honen berri. Baserriz baserri ibili zen apaiz honen berri.

Aspaldi eskaini zion ORIXEK herri euskarari liburu bat. Baina agorturik zegoen. Inork gutxi zeukan extean. Zail zen eskuratzea.

Baina GEROK berriro argitaratzeko burutapena izan du. Gure baserrietan oso pozik irakurriko den iburua dugu. Hamaika gauzatxo gozaraziko dizkiote gure nekazariak liburu honek.

Tartetxoetan eta jai arratsaldetan irakurtzeko liburuak duzu. Une gozoak pasaraziko dizkizu.

MUTIOZABAL

ERAMAN-EKARRI'rako

AGENCIA

Transportes A L E

EUSKAL IRRATSAIOAK

ERRI GUZTIRAKO

Urrutizkiñak: 421869 - 427726

Iparraguirre, 8 - DONOSTIA

JOSE ZINKUNEGI'REN OPTICA BERRIA DONOSTIAN

URTETAN LAN OIETAN OITUA

BARRUAN DANAK EUSKALDUNAK

Hernani, 4

DONOSTIA

MUEBLES

URRETAVIZCAYA

1920'an sortutako etxea

ERREDIZAK - EDERGALLUAK

EGIN - GAIK eta AURRE - KONTUAK

POSTAS, 48

GAZTEIZ (Vitoria)

Transportes azkar s. a.

ERAMAN - EKARRIAK, KAMIOI AUNDIAK

Barcelona, Zaragoza, Valencia, Madrid, Oviedo, Gijón.

Donostitik egunero:

Iruña, Bilbo, Gasteiz, Alicante, Elche, Elda, Murcia, Cartagena, Granada, Almería, Santander, Valladolid, Zamora, Palencia, Salamanca.

Astean irutan:

Malaga, Sevilla, Jerez de la Frontera, Cadiz, Lugo, Coruña, Orense eta Vigora joan etorriak.

Hernanirako bide nagusian, ERGOBIA auzoan, DONOSTIAN.

Urrutizkiñak: 552650 - 552654

Apartado 1381

NORK KUKURRUKU!!!

OLLARRAK

OLLOTEGIAN?

...Ez. FAGOR'ek

sukaldian

OSASUNA

Beti izan du gizonak, mendeak zehar, bere osasuna zaintzeko ardura. Antzina antzinatik ibili da gizona gaitzen aurkako sendagai bila. Garaian garaikoak eta lekuan lekukoak izan ohi ziren sendagai eta ukendu hauek.

Izurrite eta gaitz kutsakorrek ondamendi ikaragarria egiten zuten gizartean. Gizatalde haundiak gaitzen zuten bizia izurriteak zirela eta. Baina XVIIIgarren mendearen azken aldera gaitz hauen erremediok bilatzen dira European.

Halere "osasunaren iraultza" munduko bigarren gerratean egiten da. Asmakizun eta aurrerapen haundiak egiten dira. Garai honetan asmatzen dira "antibiotiko"ak ere. Izurriteei atek ixten zaizkie. Haur gutxi hiltzen da. Gaitz kutsakorrenzat sendagaiak aurkitzen dira.

Inork ezin uka aurrerapen haundiak egin direnik. Baina zenbait herrialderekin alderaturik oso atzera gaude geurean oraindik. Ez dugu geure artean behar bezalako zerbitzurik. Bestalde ugaltu egin dira bideetako eta lantegietako ezbehar eta ixtripuak. Ez dugu inguruan behar bezalako bizigirorik. Irensten dugun eguratsa, edaten dugun ura eta jaten ditugun janariak zikinez nahiko kutsaturik daude. Jendea ere asko ugaltu da gure artean azken urteotan.

Eta zerbitzuak?

Gipuzkoan ez dago oraindik "Osasun-Hiri"rik eta midikugaien ikastetxerik edo fakultaderik.

2.500 gaixo daude txandaren zai. Donostiako "Arantzazu Residencia"n oheak hutsik daude jendea gaixorik dagoen bitartean. 253 enfermera gehiago behar lirateke "Residencia"n. Jendeak egonaldi aspergarriak egiten ditu sendagileen atalondoa eta "Ambulatorio"etan. Besterik gabe baja-aldiak luzatzen dira, soldatak urritzen, gastuak ugaltzen.

Askorentzat oso urruti daude eritegi eta osasun-etxeak. Ale honetan bertan bi idazlek aipatzen dituzte behar hauek. Amatiñok langarren orrialdean eta Errialdetaz azkenekoan. Premia haundiak daude arlo honetan Gipuzkoan.

SIADecoren azterketari jarraituz eta Goierri gagozkiolarik haxe ikusten dugu: ehun ohe daude 10.000 bizilagunentzat herri aurreratuetan. Aurrera-bidean daudenetan 50.000 atzeratuetan 10 bakarrik. Klinika bat bakarrik dago Goierri. Hiru ohe bakarrik daude 10.000 lagunentzat. Egia da, Siadecok dioten bezala, ez daitezkeela punta puntako zerbitzu guztiak bailara mailan jar. Baina ez da bidezko hain arrote egotea ere.

85 % "Seguridad Social"en sarturik dago Gipuzkoan. 1970garren urtean 500 milioitik gorako irabazia izan zuen Seguridade Sozial honek Gipuzkoan. Halere INPko zuzendari Felix Aranburu jaunak dioenez 500 ohe falta dira.

Zergatik ez zaie gehiago ordaintzen gaixozatinei? Zergatik ez dira jartzen behar diren oheak. Zergatik hain zerbitzu eskasak?

Ez da horretarako dagoen diru-kutxan dirurik ez dagoelako. Beste zerbaitek gertatzen da.

Aldaketa sakonak daude egin beharrik.

Langileak berak ordaintzen duenez, sendagileak eta "osasun-etxeak" aukeratzeko eskubide gehiago behar luke. Diru hoiekin zer esanik eta erabikirik baduelakoan gaude.

Lana, langilea, lantegia ERROMESAK

Historian zehar aldian-aldiko ohi-turak izan dira, eta erromesak Erdi Haro inguruan ugarien izan baziren ere, oraindik erromes franko bada gure artean. Etengabeko ibilaldiak, otoitzean, ate joka, laguntza eske, lan bila dabilzan langileak, gaur gaurko erromesak.

Haurrak jolasean dabilzanean, haundiak txikia menpean hartzen du eta zorigaitzokoa beste norbait menpean hartzerik ez duen haurra, zama guztia bere bizkar joango baita.

Horrelatsu gertatzen zaio gaurregun ere langileari. Egungo gizartearen kinka dela, ekonomiaren kinka dela, prezioen igotzea dela, fiskoaren zergen ordainketak direla, guztia azpian dagoenaren bizkar doa, hots, langilea da zama hori gehienbat bere bizkar daramana.

Jornalen izozketak direla eta, «salario mínimo» delako horrek ez du exortxo ere konpontzen, oso behean gelditu zaizkigun gauzak prezioz igoaz doazela ikusi eta gero. Beharrezkoenik ditugun gauzak zeruraino igo zaizkigu. Etxe bizitzak, eguneroko erosi beharrik, egunerokoak, aldizkariak, elektritateak, haitzariak edo muebleak eta abar. Eta nola igo gero!

Sariak lehenean daudelarik langileak gero eta zapalduago ikusten du bere burua. Legez jorنالak izoztuta daude. Eguneroko ordaindu beharrik gero eta ugariagoak ditu. Jorنال, nahiz eta txikiea bezala luzatu, ez zaio iristen. Eskabide berriak egitera behartuta dago. Eta hemen dago koska, sarritan eskabide soilak arrera onik ez duela eta in-

darrez emandako pausoak ez duela ondoren onik izaten.

Gauden egoeran, huelgak ez du gizalegez beharko lukeen biderik. Gaurregun sindikatoen buruzagi den ministroak behin eta berriro aitortu duen egia da. Huelgak hor daude eta bide bat eskaini behar zaie ondoren txarragorik izan ez dezaten.

Azkenaldi honetan, lantegi barruan sortutako istiluetan, huelgatan, eztabaidetan, langile multzoa kanpoan, lanik gabe, gelditu zaigu. Izan ere langilea kanpoan uztea gero eta errazagoa dela dirudi. Enpresa haundi samarrek, batez ere, okerrenera jota ere, milaka duro ordainduz edonor kanpoan utzi dezakete. Ez dute buruhausterik nahi, guztia konpontzen dute.

Oraindik gogoan ditugu Bilbo, Iruñe, Lesaka, Urnieta, Errenteria, Andoain eta beste hainbat herri-tako gertaerak. Ehundaka dira lanik gabe gelditutako langileak, erromes bihurtu zaizkigunak.

Langileak badu egoera honen kontzientziarik, badaki gauzak bortxaz eraman ahal izateko egungo egoera eta giroaren berri. Industria gizonak diotenez, igaz zekusaten krisisa aurrean nabaritzen hasia da; halako geldialdia edo sumatzen omen da. Gogortuz doakigun kinka heldu zaigu. Borroka arrisku haundikoa da; horrelako egoeran eta lanik gabe gelditzen denak bereak eta bi ikusiko ditu. Lantegiz lantegi, ate joka, lan eske hasi beharko du. Uste baino bakardade larriagoan aurkituko du bere burua. Huelgaren arazoa legez zuzentzen

ez den bitartean, eta honek alda-keta haundiak eskatzen ditu, langileak ez du hitzetan, hitz samur eta gozoetan sinetsiko. Egintzak behar ditu, zuhaitza fruituetatik eza-gutzen baitugu.

Eta, oraingoz, langileak atek itxiak ditu. Nagusien arteko komunikabide tresnak ongi antolatutak daude. Inon bidalia izan bada bekoki ilunak aurkitzen ditu beste lantegitako atek jotzen dituenen. Nahiko komeria izango du lana aurkitu bitartean; Eta hori, ez da aurretik gauderikoa ez tula, alajaina.

MIKEL UGALDE

EGUN EGUNEKOA

HIL BERRIA

Txekoslovakia-ko Bratislava hiri berri da Karol Bacilek, eslovakiar komunist alderdiaren idazkari izana. Stalin-zale itua izan zen eta zuzengabekeria bukurru egina. Bera buruzagi zenean, idazle, Rudolf Slansky, idazkari izana bera ere, kondenatu eta urkatua izan zen.

Gero, hain aspaldi ez dela, Dubcek etorri zen, sozialismoa eta askatasuna elkargatzen nahiz. Bacilek alderdi-tik bota zuten: harek egindako zuzengabekeriak noizbait argitu behar ziren. Orduan esan omen zuen: «Erruduna naiz, bai; ez nederkan kemenik urari goiti igeri egiteko». Hauria egin baino lehen, ordea, urak lehengo joera zituela hartu zuen, 1968.ean.

77 urte zuen heriotzeneroan. Politikan agureek igeri egiten dute, urte asko badiara ere. Noruntz egiten zuen hil berriak?

Daniel Ibargoitia

GAZTERIA DELA ETA

Askotan gertatzen zaigu, zoritxarrez, fenomeno hau: inguruak eraginik edo, benetan interesatu behar litzazkigukeen prolemak aiantzi egin ohi ditugula. Errealitatea ez dugu den bezala denik esaten. Hesi zail xamarrek nabaritzen baditugu, alde batera uzten saiatzen gara buru-belarri. Ez dugu kasu askotan, konpromisoa eta heldutasuna zer diren ere jakin nahi izaten. Eta gure ustez —eta honekin ez dugu gu geu ere akats arbuigarririk horretan erortzen ez garenik esan nahi— hori da gure harra; har latza ta arras kaltegarria.

Zoritzez ordea, ez da beti gauza hori gertatzen. Gure artean bada bestelako fenomenurik ere. Ezin genezake uka gazteriek gaurregun berebiziko prolemak dituela eta beroriei erantzun bat ematen saiatzen dela. Bestalde, inoiz baino gehiago elgaitzen gara gaurregun gazteok. Agian, ez behar hainbat, baina... kezkatu gaude, bizitza honi zentzu bat aurkitu nahi genioke. Ez dugu bizitza etxe-atzeko haizeak hortik zehar eraman dezan utzi nahi. Bada-kigu, mundu eta gizarte aski usteldu honetan badugula zereginik, eta gizarte horixe serbitu nahi genuke. Konpromiso serio ugari hartu beharrean gaude zalantzarik gabe. Eta gure ustez, gauza hau errealitate bilakatzen ari da geroz eta gehiago. Adibide edo esenplu bezala Taize-ko esperientzia hartu besterik ez dugu. Eta hemen gure inguruan bertan ere, Euskal Herrian, ematen dira horrelako esperientziak, egiten dira biltzarrik.

Batzarre horien kausa zera da: zalantzarik gabe: gazte nahiz gazte-txook begiak irkitzen ari gara. Mundu honetan injustizia asko dagoela ohartzen ari gara. Eta berorien aurrean postura edo jokabide jator bat hartu nahi genuke. Ezinegon bat nabaritzen da gure artean. Zerbaite egin nahia. Gizona eta gizartearen alde lan egin nahia. Injustizia oro apurtu nahia.

Fenomeno hauen aurrean era askotako postura edo jokabideak har-

tzen dira. Eta normala da gainera. Horrek ez gaitu kezkatzen. Zeren eta gauzarik garrantzitsuenak, gure ustez jendea esnatzea bait da.

Dudarik ez dago beraz, gaztea nahiz gaztetxoa era batera nahiz bestetara, kezkatu bizi dela. Mila arazo sortzen dira: familiako prolema, neska eta mutilak elgarrekin jokatu nahia, ikasketak direla eta sortzen diren arazoak, lantokietako prolemak, erlijio prolema edo krisia, biolentzia (guztiz goitarrak, noski) dela eta sortzen diren kezkek, eta abar. Kezka hauek ahaztu gabe jokatu nahi du gazteak, beroriei erantzun ermo bat eman nahi die. Ez noski gazte guztiak, bainan bai askok. Eta geroz eta gehiago gainera. Alegia, ez ditugu gizon soil bezala sortzen zaizkigun prolemak eta gizarte-ko osakin garen aldetik sortzen zaizkigunak alde bat utzi nahi.

Jende larriak ordea, askotan pentsa izaten du gazteok errexera jo nahi dugula, lasai lasai bizi garelako, alferkerleri men eginik gaudela eta juergetan besterik ez dugula pentsatzen. Guraso askoren ustea da hori, zoritxarrez. Badakigu bai eta aitortzen dugu zenbait alditan arin xamar jokatzen dugula. Bainan ez dut uste fenomeno horrek asko harritu behar gaituenik; zeren eta ze giro nazkagarritan bizirik garen ikus-teak eta ohartzeak asko justifikatzen bait du gure zenbait portaera. Eta giro horren izatea ez dago gure esku bakarrik, nahiz eta askok esan guk egiten dugun bezalakoa dela giroa. Zeren eta gure ustez gizartearen jokabidea, gizona bizi den giroa, ezarria izaten bait da goitik; alegia, estrukturretatik zuzendua.

Beste egun batzuetan saiatuko gara gazteok ditugun zenbait kezka agertzen eta geure mailan aztertzen. Ahal dugun arte jarraituko gara. Gai honetaz zerbaite esan dezakeenik ordea, badago gehiago ere. Dei egiten diegu bada zerbaite egin dezaten alde honetatik. Ea honela, idatziz bederen, zenbait puntu interesgarri zertxobait argitzen ditugun.

TRIKUARRIETA eta OLAGARAI

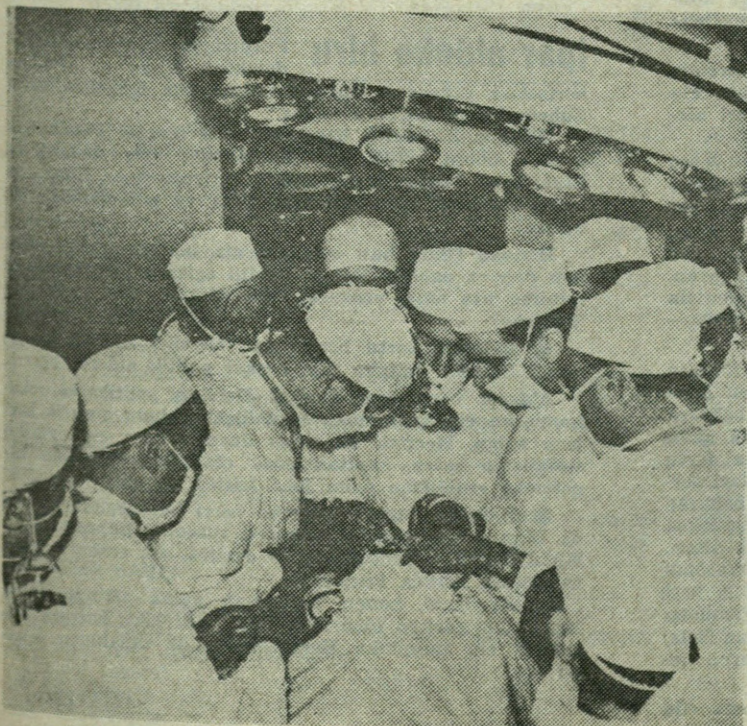

zeruko
ARGIA

Zuzendaria:
MIREN JONE AZURZA
ARISTEGIETA

Nafarroa, Kantauri eta Aragoi-ko Kaputxinoek argitaratua. (Kale Nagusia, 50-1.º Bur-lada - Iruñea).
Donostia: Okendo, 22
Tel. 41 95 88

ARPIDE SARIA:
Barruan 350 pezeta
Korreo batasune-tako herrietan 400 pezeta
Atzerrietako bes-te herrietan 420 pezeta
Airez Aldez aurretik galdetu
Salmenta (ale bakoitza) 8 pezeta
Moldiztegia eta idazkola.
«Gráficas Navasas»
A. Adoain, 1. Iruñea
D. L.: NA. 80-1963

kultur astea zumaian Zumaian "Euskal Kultur Aste" delako bat eratzeke dela eta, hona Zumaia bertako "Oargi" taldeak bidali digun lerrokada:

ZERUKO ARGIAren bitartez Zumaian laister izango dugun Euskal Kultur Astearen berri eman nahi genduke.

Maiatzaren 12an. (igandea) emango zaio hasiera, urrengo igandean, hau da, 19an, bukatzeko. Programa oso sakona ez bada ere, herrian giro on bat sortu eta Euskal Kultura sakondu eta indartzea da gure asmoa.

Urtetik urtera maila zabalagoa hartzen saiatuko gara, hauxe da gure gaurko helburua. Programa hau osatzen "Oargi" eta Zumaia beste gazte askok hartu dugu parte.

● Honaino zumaiaarren gutuna. Ez dugu sail honean bidali diguten programaren berri zehatz mehatz ematerik, neurritz urritxo gabiltza eta. Hala ere, 8 garren orrialdean programa osoa eskaintzen den arren, diogun geure aldetik, zine saio batek, kanta jaialdiak, lau hitzaldik eta bi egunetako jai egunek osatzen dutela harako programa. Horrez gainera, aste guztian barrena euskal liburu eta disko azoka bat eratuko da, bai eta arte erakusketa bat ere.

maiatzeko beste hainbat Maiatza oparotsu agertzen zaigu hainbat jaialdi eta omenaldi bagazozko behintzat. Tamalez, guztion berri jakiterik ez dugu, eta are gutiago, noski, ez dakigunaren berri ematerik. Hala ere, hona zenbait

● Maiatzaren 11an. Bertso eta Kopla Zahar eta Berrien Erakusketa deitu programa eskainiko dute Eibarren Antton Valverde, Julen Lekuona eta Xabier Lete kantariak. Kanta saio hau bi emanalditan izanen da, aratsaldeko 6,30etan. eta gaueko 10,30etan. alegia.

● Biharamunean, maiatzaren 12an., omenaldi bat eskainiko zaio Berrizen Eduardo Urzelai jaunari.

Eduardo Urzelai hogeita hamar urte inguruan aritu izan da amaika txapelketa, jaialdi, dema eta sariketa antolatzen, eta horra orain Berriz eta Durango inguruko guztien merezitako omenaldia. Izan ere, hogeita hamar urte ez dira artaleak gero!

Hitzez esan ahal izan dioguna errepika dezakegu izkribuz ere: zorionak!

● Egun berean, hilaren 12an. alegia, eta "Musikaste" programan barrena, Gipuzkoako I Eskola-arteko Haur Kanta Lehiaketa delakoaren azken saioa eratuko da Errenterian.

Bataz beste zazpirehun bat haurrek parte hartuko du azken saio horretan, adinaren arabera hiru sailetan banatuz: 8 urte arte, 8tik. 11ra. eta 11tik. 15era. Derigorrezko kantak, berriz, honako hau izanen dira sail bakoitzeko, eta aipatu ordena berean: "Egur bat, egur bi" (M. Urbietak), "Jerikon" (T. Garbizu) eta "Goiko Mendian" (N. Almandoz).

● Hilaren 17an. kanta jaialdi bat eratzeke da Zumaia Aita Mari zinemaren Bertan izanen dira Imanol Bengoetxea eta Manex Pagola kantariak, bai eta "Oihartzunak" eta "Artzaiak" deitu kanta taldeak ere.

ZENBAT GARA

● Maiatzaren 18an. beste jaialdi bat eratzeke da Elgetan. Lupe, "Xeberri", Jon Bergaretxe eta "Urretxin-dorrek" taldeak hartuko dute parte. Honako jaialdi hau frontoian eratuko da, Elgetako bertako ikastolaren alde.

● Egun berean, beste kanta-jaialdi bat izanen da Eskoriatzan gaueko bederatzita t'erdietan. Jakin dugunez Lantzale, Xeberri, Ixidor, Ibai Rekondo eta Jon Bergaretxe kantariak nork bere emanaldi eskainiko dute. Lantzale, gasteiztarra eta Ixidor elgoibartarra kantari berriak ditugu, Bergaretxek eta Xeberri, berriz, beste emanaldi bina dute gau berean Elgetan. Kanpantzar eta Asentzio zeharreko kaltetan zaharra aukeran etorriko zaie bi herriotan kantatuko badute.

● Esan bezala hilaren 23an. eratzeke da Urbia gainean Aita Lasari egin behar zaion omenaldia. Omenaldi hau maiatzaren 19orako. programatu zen lehen batez, baina hogeitaka egun atzeratu da, ez dakigu nahita ala nahi gabe.

● Hilaren 25ean., berriz, beste jaialdi bat eratzeke da Eibarren. "Urretxin-dorrek" eta "Oihartzunak" taldeek hartuko dute parte, bai eta Jon Bergaretxe, Lupe eta Gorka Knörr kantariak ere.

gure uriak Apirilaren 26an. Pasajes Ancho deitu liburu aurkeztu zen Pasai-Antxon Honako liburu honekin "Gure uriak" izeneko liburu sail berri bati ekin dio Donosti-Aurrezki-Kutxa delakoak.

Lehen ere aski ezaguna eta hedatuxea dugu aurrezkitegi berberonek eragin zuen "Pueblos de Guipúzcoa" herri monografia sorta. Sorta interesgarria, hain zuzen, bere alderdi on eta eskas guztiek.

Baldin Gipuzkoan barrena hiruzpalau hirik baino ez duela nork bere erabateko monografia kontutan hartzen badugu, ezin uka Donosti-Aurrezkiaren monografia labur sariketa hura hutsune nabarmen baten betegarri agertu zitzaigula, amaika xehetasunen adiarazle, eta ondoren urratu beharko diren azterketen oinarri.

Hala ere, bestalde, baldin Gipuzkoako herri guztie-

tako monografia hoik elkartuko bagenitu ere, ez genuke inolaz ere Gipuzkoako monografia osatu bat lortuko. Arrazoi aski ximplea dateke, hots, gure herrietako hainbat monografiaren egileok nor bere herriari atxikiegiak izan dira, kondairan barrena herrien arteko harremanik egon izan ez balitz bezala, herriak "uharteak" bailiren.

Edozein modutan, oraingo honetan sortarazi den liburu sail berri honek lehengo hutsunerik gandi lezan nahi genuke, eta bere euskal deiturak —"Gure uriak", alegia— euskara gaixolari ere aukera bat eskainiko diolakoan gaude.

sanitari zerbitzuak Duela zenbait mende eragin eta indartutako "probinzialismoa" jasaten ari gara oraindik ere Euskal Herrian. Ez dira honetaz agian oihartzun hiriuruen inguruan bizi direnak, baina bai, eta ondotxo, hiriburue-

tatik uarruti samar bizi behar dugunok. Zenbait uste baino zentralismo mota gehiago da, nonbait.

Horra, esate baterako, Deba eskualdea, Gipuzkoan barrena Donostiatik urrunen duguna, eta Bilbo Haundia kenduz gero, bai demografiak eta bai industriak, Euskal Herriko lehen eskualdea dena. Donostiako administrazioak bere inguruan erakarki duen potentziala ere kontutan hartzekoa da, noski, baina ez du inolaz ere Deba eskualdeak duen dinamika eta berezko eragina.

Industria mailan, Komertzio Ganbara baten premia sarri salatu izan da Deba bailadan, asmoak behin eta berriz deuseztatu badira ere. Orain, berriz, sanitari zerbitzuak ditugu gaurkotasunez beterik.

Hauzia zera da, Gipuzkoako mendebal honetan 258.000 biztanle dira "Seguridad Social" delakoaz baliatu behar dutenak. "Siadeco" k egin du, bestalde, azterketa bat egoera honetaz, eta "Residencia Sanitaria" delako baten premia salatu du Deba eskualdean. Horrez gainera, Deba bailadako alkateek zenbait bilera egin dute Bergaran, eta, itxura denez, Bergaran pronto daude erresidentzia berria egiteko I.N.P. delakoak eskatzen dituen 40.000.— m.2 eskaintzeko.

Era berean, arazo berberonetaz beste bilera bat eratu berria da Donostian, eta han, ordea, orain dagoen erresidentziak gainera, "Ciudad Sanitaria" bat egin beharra azaldu dute, Gipuzkoak orain ez dituen zerbitzuak ukan ditzan alde batetik, eta Medikutza Fakultatea lortu ahal dezan, bestetik. Donostiaren ustetan, sanitari zerbitzuak hobeag izanen badira, Donostian egon beharko omen dute, eta autobide berriarekin gainera, Gipuzkoa probintzia zerbitzuok sakabanatzeko baino txikiago omen.

Noski, planteamendu bakoitzak nork bere arrazoiak ditu, baina, dudarik ez, disyuntiba hutsean ez dela beti irtenbiderik jatorrena. Dena den, aipagarri da Ermuako alkatea ere Donostiako (gipuzkoarren) bileran izan dela, Deba eskualdeko alkateek aurkeztu duten eskariaren defendatzaile.

Jakina, Deba eskualdeak Donostian duen berbera edo

Aditz batzordeko zenbait Arantzazun.

Zutik, ezkerretik eskuinera: Mitxelena, Iratzeder, Haritsxelhar, Irigoien, Villasante, Satrustegi, Altuna eta Berriatua.

Belauniko, San Martin, Lizundia, Intxausti eta Kintana.

antzerakoa dute Durango edo Markina eskualdeek ere Bilbon. Baldin Saturrarantetik Aramaioa arteko muga fantasma hori hautsiko bagenu, beste kuku batek joko liguke, apika.

euskaltzaindiaren aldizkaria

Dudarik ez, instituzio bezala sortu zenetik, ez dela inoiz Euskaltzaindia azken sei urte honetan bezain eztabaida eta haizitan jarria izan, ez eta euskaltzainak orain bezain iraindu eta gutietsiak.

Era berean, dudarik ere ez, Euskaltzaindiak ez duela sekula gaur duen dinamikarik erakutsi, ez eta gaur egun duen euskaltzain langile mordoxkarik eduki ere.

Ekinza honen frogagarri ditugu hainbat batzorderen lanak, batasunari buruzko txosten eta erabakiak, herri xumeenari eskaini zaizkion izendegiak, ikasaldiak, irakasle tituluak, omenaldiak etab. etab. Eta, ekinza guztiez gainera, informazioa, informazioa bait da azken bolarada honetan Euskaltzaindia eskaintzen ari zaigun jokabide baliotsu bezain txalogarrienetako bat. Herria jakinean gainean jarri, alegia; ez da guti gero!

Ekinza eta informazio maila honetan agertu berri zaigu EUSKERA deitu aldizkariaren azken alea (XVIII-1973). Hirurehundaka orrialdedun liburu lodikotea dugu. Euskaltzaindiak oraingoz onartu dituen aditz jokoetatik hasi, eta, Euskaltzaindiko guztien izen eta bizilekuak aipatzen dituen zerrenda arte, edozein lan, txosten, hitzaldi, notizia eta erabaki agertarazten dituelarik, bai eta Euskaltzaindiaren beraren eta berak izendatutako batzordeek eratu izan ohi dituzten biltzarren agiriak ere, edozein euskaldunek honetaz eta haretaz Euskaltzaindiaren jokabideaz zehatz mehatz jakin ahal dezan, baldin jakin minik badu, behinik-behin.

EUSKERA aldizkariak ez du —ez du inoiz izan— behar lukeen harrera euskaldunon artean. Hala ere, euskaldun guztion instituzio maila eta zentzua eman diezaiogun garai dela uste dugu, bai eta —modu batez zein bestez, azkenean haren ekinzaz baliatu behar dugunok geu garenez gero— Euskaltzaindiaren aldizkari ofizialak harpidetu, diru laguntza bat eskaintze aldera batetik, eta zuzeneko informazio batez jabetuz, bestetik.

Beraz, hitzetik hortzera, baldin inork nahi badu harpidetza egin, idaz beza Euskaltzaindira, Ribera, 6 - Bilbo. Harpidetza (paper igoerak erakar dezakeen ondorioaz kanpo) urteko 200,— pta. baino ez da egun.

ipar aldeko hiru Frantziako Telebistak, R.T.F. delakoak alegia, Etxahun Zuberoako lurraldetan zehar.

"Etxahunia" deitu baserrian jaio zenetik bertako zailuan behin betiko loak hartu zuen arte, dudarik ez Etxahunen bizitza triste bezain zorigaitzekoaz filma bat baino gehiago egin daitekeela, eta ez nola-nahikoa, eta horixe!

Honako filma hau zein era eta moldetan egin izanen den ez dakigu. Baina, baldin egiazko planteamendu minimo bat balu, euskaraz "doblatzea" ames hutsa ote litzateke?

● Baionan sortu berria da "Herriko Alderdi Sozialista" (H.A.S.) deituko den euskal politik alderdi berria.

Alderdi berri hau, Euskal Herrian politikazko, ekonomiazko eta kulturazko eskubideak zaindu gurarik sortzen zaigu, Herriak onartuko duen molde eta egia sozialismo batez, kapitalismoak eta gizonak gizona paltzeko erabiltzen duen joko tristea gainditu asmoz.

● Baionan bertan hilero berri bat argitaratu emana da Manex Goihenetxe jaunaren zuzendaritzapean. EUSKALDUNAK - Peuple basque deritza, eta euskaraz zein frantsesez idatzia izanen da.

Kazeta berri honen helburuak kezka zerbait dute euskaldun guztien oihartzun izan nahi luke, bai eta Europako eta munduko Herri eta jende zapalduen lotari ere.

Egoaldoko Euskalerriaren ekonomia zenbakiz

JENDETZA	1968	1970	1972	1973
JENDETZA OSOA	2.191.336	2.343.503	2.437.884	2.492.937
Gizonezkoak	1.080.323	1.156.406	1.246.430	1.229.402
Emakumezkoak	1.111.013	1.187.097	1.231.454	1.263.535
Jaiotzak, 1.000 biztanleko	21,03	20,09	20,34	20,48
Eriotzak, 1.000 biztanleko	8,09	7,45	7,94	7,94
JENDETZA EGILLEA				
JENDETZA EGILLE OSOA	966.315	974.320	986.310	991.237
Lurgintzan eta arrantzan lanpetuak	136.640	130.210	126.205	124.505
Industrian lanpetuak	496.310	505.813	512.323	514.193
Zerbitzuetan lanpetuak	333.365	338.297	347.782	352.539
LURRALDEKO IRABAZIA				
BARNEKO MOZKIN NAHASIA, milioi pezeta	160.758	215.770	275.336	298.189
Urteko geitzea (%)	10,1	14,1	10,7	8,3
Burubakoitzeako irabazia, pezetak	66.100	85.230	102.430	110.685
Barneko mozkin nahasiaren banatzea, milioi pezeta				
—Lurgintza eta arrantza	14.316	17.646	16.177	16.283
—Industria	82.212	116.959	141.562	156.320
—Zerbitzuak	64.230	81.165	117.597	125.586
LURGINTZA, ABELAZKERA, OIANEN ETA ARRANTZAREN PRODUKTO AUDIENAK				
Garia (1.000 t.)	221,1	207,7	209,5	210,5
Artoa (1.000 t.)	85,2	82,9	89,6	95,6
Lursagarriak (1.000 t.)	188,0	184,5	191,3	210,3
Tomateak (1.000 t.)	110,8	162,1	172,4	175,6
Ardoa (1.000 hl.)	1.023,9	1.349,9	1.364,3	1.505,8
Tabakoa (t.)	423,6	379,6	396,6	405,7
Aragia (1.000 t.)	88,6	114,9	116,2	120,6
Esnea (1.000.000 l.)	308,6	334,8	333,4	310,5
Arrautzak (1.000.000 dz.)	25,7	33,7	33,5	34,8
Zurgai (1.000 m. ³)	721,0	869,0	851,0	845,0
Arrain porturatua (1.000 t.)	148,7	158,9	166,9	158,7
INDUSTRIAREN PRODUKTO AUDIENAK				
Altzairu (1.000 t.)	982	1.280	1.537	1.610
Iraurri (1.000 t.)	1.301	1.736	2.059	2.155
Mitriol-olio (1.000 t.)	359	367	364	370
Paper eta kartoi (1.000 t.)	326	405	484	495
Burdin-arri (1.000 t.)	1.433	1.450	1.374	1.405
Kobre (1.000 t.)	8	8	10	12
Izozgileak (1.000 a.)	420	576	684	707
Garbitontziak (1.000 a.)	102	159	201	209
Estadueren babespean egiñiko etxabitak (Aleak)	9.417	18.081	20.344	21.530
IRAKASKINTZA (1.000 ikasle)				
Lehendabiziko maila	295	320	360	335
Erdikoa	135	161	157	182
Gorenengoa	11	14	15	16
ATERBEA				
Hotelak	278	331	348	356
Bizitegiak	9.102	9.778	10.300	11.013
Egonlekuak	15.930	17.543	18.221	19.659
GARRAIOAK ETA ARREMANAK				
Itsasoko garraioak (1.000 bidezt)	75	123	88	95
Itsasoko garraioak (1.000 t.)	11.888	13.069	12.901	13.815
Airebideen garraioak (1.000 bid.)	172	221	376	395
Garraioen itsasontziak (1.000 TRB)	813	921	870	843
Udatiar, artuak eta igaroaldien (1.000 a.)	4.270	5.621	6.998	8.100
AGIRIZKO SUNTSITZEAK ETA ERABILTZEAK				
Tximistargia, KWH, biztanleko	1.820	1.892	2.024	2.130
Autoak, 1.000 biztanleko	51	68	83	90
Telefonak, 1.000 biztanleko	163	175	184	187
Iraurria, kiloak, biztanleko	430	511	585	620
NAZIOARTEKO SALEROSPENAK				
Erbesteratzeak (milioi pezeta)	11.255	17.020	30.564	36.055
Ekaritzeak (milioi pezeta)	36.016	54.464	97.805	115.376
BIZIKOSTAREN EZAUNGARRIA (1968=100)				
Urteko batez besteko ezaungarri orokarra	100,0	107,4	127,4	145,7
ERRIEN ALTZORRA				
Estaduen sarrerak (milioi pezeta)	21.899	30.122	40.070	49.777
Buru bakoitzeko zergak (pezetak)	9.994	12.854	16.436	19.947
(1) Nafarroa eta Arabako sarrerak sartu gabe)				
DIRUMETEN AZOKA				
Bortsako ezaungarria «Bancobao», (1958=100)	213,29	340,25	456,36	575,01
Diru egozpenak (milioi pezeta)	6.810	11.825	13.225	23.516
FINANTZA SAILLA				
Diru ezartzeak, banketxeetan, (milioi pezeta)	66.888	92.533	141.143	165.631
Diru ezartzeak, aurrezki ontzietan (milioi pezeta)	50.915	73.242	103.368	109.183
(2) Irailararte.				
(3) Ekainerarte.				

S. LARREA

HUTSUNE BAT

Frantziako Errepublikaren Lehen-dakaritza lehiaketan hutsune asko agertu da. Era hontako lehiaketak beti gorde izan ohi du zenbait arazo gordin eta arriskugarri. Herriar gehienek hautarkia jaso nahirik dabilenak baztertu ohi ditu banatzaila eta zatitzaile gertatzen diren arazo nagusiak. Ezaguna denez, Frantzia ez omen dago Herri zapalduak. Lurralde horretan den oro frantsesduna omen da eta beste era batera mintzo direnak frantsesa omen dute lehena.

Denak hala ustearren, Okzitani aldean alderantziz pentsatzen duen herriar bat sortu da. Hau Lehen-dakaritza lehiaketan kandidato bezala parte hartzeko aurkeztu zen. Lehiaketa hori berarentzako eratua ez egonarren, Frantziako Estadupean bizi diren «demokrata» guziet, irriti eta telebista bidez, adierazi nahi zien bazela bertan zenbait Herri ttipi eta hauen kulturak bere espresio bidea zuela. Frantsesdunak entzun ahal izanen zuen okzitanoen mintzaira, katalanena, bretoinena, euskaldunena...

Hala ere, asmo hori behera etorri zen. Robert Lafont ez zen onartua izan. Lehendakaritza lehiaketa horretan parte hartzeko hark bildu zituen firmetatik batzuk ez dira onartuak izan. Horretaz arduratzen den Batzorde Kostitutio-zaintzaileak ukatze horren arrazoirik ez du agertu nahi izan. Jakin denez, zenbait alkateren aurrean lan bat egin da R. Lafont-ek haien babesia jaso ez zezan. Baina eragin hauek eta ukatze hark zer adierazi nahi dute?

AUTONOMI-ZALEAK

Hexagono barneko Herri ttipien autonomiaren alde dauden mugimenduak bultzatzen zuten R. Lafont kandidato gai bezala agertzeraz. Ahazturik dagoen zerbait gogoerazi nahi dute haiek, hots, langileak bere etorkizunaren jabe izan behar duela eta bere arazoak zuzentzeko gai. Nork berak bere arazoaren jabe egin behar duela adierazterakoan, bretoiak edo korzegakoak bere lurraldean lana egiteko duen eskubidea adierazten da. Nehork ez dezake behartu bestea bere Herria uztera, bere kultura eta hizkuntza galtzera. Nork uka dezake bestea nor izatea eta norberarengandik berezia izatea? Autonomi-zale hauek ez doazte bakarrik politika eta ekonomia zentralizatu baten aurka. Kultura batasun hori ere hautsi nahi dute.

Ikusmira honetatik begira ezkeror, Herri ttipien eskea ez dago probintzietako agintari txikiak zentralismoaren jabe egin diren agintari nagusien aurkako eskearekin nahasterik. Autonomi-zale berri hauen eskea sistemaren aurka doa zuzen zuzenik eta klase-borrokaren egoeran sartzen da. Frantzi barneko Herri ttipien autonomiaren aldeko borroka hau langileria borroka orokorrean egokitzen da beraz. Baina, Frantziako langileriak dituen erakunde nagusiak ez dira horretaz jabetu. Sozialistak bezala komunistak, troskistak bezala maoistak urrutitatu daude kezka hauetatik. Herri ttipien arazoan bezala gaurko langileria zenbat arazoetan oso atzetik dabilta eta hemendik datorkie demokraziaren izena eta izatea aipatu ditugun alderdi eta erakunde hoiak.

Ezkerra baino lehen ohartu da eskubia, ez da lehenengo aldiz hori hala gertatzen dela, Herri ttipien eskeak duen arriskuaz. Kostitutioaren zaindaria den Batzordea benetan ohartu da Herri ttipien kandidato gaiak iraultza hazia berekin gordetzen zuela.

HASERREA PIZTU NAHI OTE?

Herri ttipientzat bizimodu autonomo bat eskatzea ez zen gutxi. Herri ttipien borroka sistemaren aurka eratzea, ordea, gehiegieria bat da. Hori diote sistemaren maila gutxi edo gehiago eusten diotenei. Eskubia beldur zen ez ote zuen R. Lafont-ek zenbait herrialdetako hautarkien %-ko 5 edo 10 berarekin emango (Sondeo batzuk

egin ziren bere garaian). Neurri hori zenbait egoera itzultzeko lain zen.

Baina, R. Lafont-i eman zaien ezezkia ez ote da Herri ttipien aldeko eragileak biolentzia eta herriar artean segurtade eza sorleizken bideak hartzea bultzatzeko emana izan? Bide legalak ukaturik aurkiturakoan beste bide hoitatik abiatzera ezinbestekoa izaten bait da askotan. Hori etsaizentzat konbenigarri da era hortara jokatzera behartutako eragileen ekintzak herriar guzientz artean salatzen, hauen gehiegieria behatza jartzeko.

Eskubiaren aldetik bada beste alderdi bat ere. Probintzietako ezinegonak eta kezken arduradunak bezala herrietako jauntxo txikiak agertu izan dira orain artean sarri. Hauek ziren Herri ttipien kezkek Parisen agertzen zituztenak. Nola, beraz, onartu Herri zapalduen kezkek beste batzuen ardurapean, R. Lafont-en ahopean jartzea? Ez, hori astakeria bat zen eskubiarentzat eta horregatik eman du bere ezezkia.

Azkenik, R. Lafont-i hitzegiteko eskubidea kendu zaionean, eskubia ez dagoela Herri ttipien kontrola

galtzeko gogorekin agertu da. Hexagonoko Herri ttipiak zapalduak daudela eta hauek egoera horretan jarraitzeko asmorik ez dutela ondo daki eskubiak. Egoera hori progresista bezala agertzen diren eskuek utziko balute zer gertatuko litzake ezkerak Frantziako lehendakaritza lortuko balu? Herri ttipien kontrola eskubiaren eskuetan jarraitzea oso onuragarri zaie Mitterrand jauna lehendakari bezala egokitzea, gertatzen danerako. Herri ttipien indarra haren aurka erabiltzeko modua izango bait luteke.

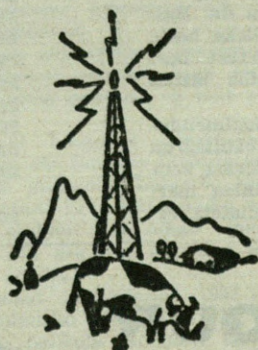
Eskubiak bere sistema zaintzeko badaki nola jokatu Herri ttipien egoerarekin Herri ttipiak bere interesen arabera erabili hauen zapalketa gogorragoa eginaz, hauen eskubideei uko eginaz. Baina, zer itxaro dute Herri ttipiak ezker aldetik? Nork bereganatu du R. Lafont-i uka zaien hitza? Zer dio Mitterrand jaunak Britainaz edo Marchais jaunak Okzitaniar? Zer dio Krivine-k ifar aldeko euskaldunetaz edo Laguiller andereñoak Korzegaz?

Eskubiak eta ezkerak elkarrekin bat datozte hontan. Beraz...

D. IZA

Donosti-Currerki-Kutxa

EUSKAL IRRATI SAIOAK

Banen baneko azikal
Ongarri ta abonoak
Belar Zuloak
Erosi edo berritzeko diru aurreratzea
Baserri, lur-tresnak ta abar
Torelavega'ko Perira joan etorriak

Baserriarenalde

CAJA DE AHORROS MUNICIPAL DE PAMPLONA

SARASATE, 5 TELEFONO 224440

Onen ajentziak erri auetan dituzu:

Tudeal, Billaba, Huarte-Iruñe, Etxarri-Aranaz, Txantrea, Errotxapea, Azagra, Eneritz, Martzilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Kadreita, Andosilla ta Noain-Berriain.

Agencias:

Tudela, Villava, Huarte-Pamplona, Echarri-Aranaz, Chantrea, Rochapea, Azagra, Eneritz, Marcilla, Isaba, Huarte-Arakil, Ensanche, Lerin, Otxagabia, Karkar, Olazagoiti, Sartaguda, Ablitas, Milagro, Fitero, Cadreita, Andosilla y Noain-Berriain.

Ez Merkenak

Bai Onenak!

Janeri bidez izaten dira ganadu on, indartuak, eta nora jo jakin bear du baserriar burutsuak, berebiziko aragi piliak; gainera esne putzuak, Oiek guziak berekin ditu Fanderia'ko pentsuak.

FANDERIA

ERRENTERI

EZKERRAREN OBLIGAZIOA

Ezkerrari buruzko gogoeta formalen sorta lazo hau (oraingoz) bukatzeko: ezker/eskuin konzeptuak errazegi eta gehiegi erabiltzen ditugula, esango nuke. Usadioak gastatu eta alferrikaldi egingo dizkigu. Ta marxta honetan laster ez dugu jakingo, hitz horien zer adierazi nahi dugun.

Oraindik ez dagoela ezkerrik, esan dut: ez kultur-arioan eta ez politikoan. Formatzen ari dela. Baina gehiegizkoa eta injustua iruditzen zait, gure desengainoaren poderioan, Euskal Herrian "politika aztarrenik ere" ez dagoela, esaten bada: "Uste bai, politika egiten ari garela. Askotan "hori politika egiten ari da", entzuten dudanean, "komunean egiten dena egiten ari da" erantzuteko gogoa etortzen zait"; "politika beharrean, polemika egiten dugu" (G. Trintxerpe, ZA zenb. 537).

G. Trintxerpek ondoeza jeneral bat agertu digu. Egia da, edozein umekeriari politikaren mantu ederra jarri nahi izaten zaiola, edozer beltz zuritzeko. Nazkantea da, batez ere, politikaren bide zaila benetan daramatenen bizkarretik hainbeste ahobero "politikaren" negozioren ikuseta. (...) No es de ahora, el que unos estudiantes se reúnan para intercambiar teorías y conceptos retorcidos y se imaginen que con eso van a cambiar la base del mundo... Que cseriban interminablemente sobre 'instrumentalización de debate', sobre inasimilidades organizativas! y otras pedanterías". Baina hitzontzi eta berritxu "politiko" batzuegatik ezin ahantz dezakegu, benetan politikan dabilzanekin dadukagun zorra. Gau da, baina ez da egia, gauz kafu denak beltzak direla. Ez dago denak zaku berean sartzerik.

Dudarik gabe politikabideak ere eratzen ari dira, kulturabideak bezalaxe. Eta duda arrastorik ere gabe, esaten den baino politika gutiago dago. Baina 50 garrengo urteetan pentsatzen hasi zenak, badaki, urte haiek urruti utzi ditugula.

ARRISKU BI

Ezkerra osatuko bada, biak beharko dira: ekin-tzaleak eta intelektualak. Utopiak eta ideologiak bezalaxe, programak eta errealismoa.

Bietakoren bat zabartzeko arriskuari aisa igarriko dio irakurleak, inoiz bost minutu gure egoeraz pentsatzen gelditu bada. Errealismoa zabartu duguna, azken aldiko zenbait protestak garbi jartzen du. Baina protesta horietan beretan nabari daiteke beste arrisku bat: "ideologiak" zakurraren haizetat hartzekoa. Utopia eta ideologienganako gorrotoa bizten ari dela, ematen du.

Tensio berriak sortu dira gure herri-mugimenduen barruan. Horietako bat egunoroko ekintzaren eta teoriaren arteko tirandura dugu, eta ondorioa zera da: teorikoek, beren aldetik, egunoroko ekintza merkea izugarri gogorri juzgatzen dutela; ez diotela es-

timaziorik erakusten, lortu duguntxo apurrari; denarekin deskontent direla, ezerk ez diela ezagutzarik eta aprobaziorik merezi. Baimenturik. Eta, aldrebes, jendea nazkatu egin dela, itxuraz ilargia eskuarekin harrapatu nahi liguketen intelektual kontentagaitzokin; eta aspertzen ari dela, haien prediku beti ederrak eta esijentzia beti zorrotzak entzuten. Zenbat neke kosta zaio ekintzaleari ikastolak sortzea? Zenbat buruko min haiei bizirik eustea? Ba, ez dezala intelektualaren ezagumenturik espero, neke horien-gatik: ikastolak sortzeak eta edukitzeak ez dadukala inportantziarik, esango dio guti-gorabehera intelektualak; ikastolen nolazkoa bakarrik dela inportante. Etabar. Tensioa nabarmen dago.

ANTIINTELKTUALISMOA

Ideologia anti-ideologista, anti-intelektualistak indartuko ote zaizkigu? Arriskua badago.

Izan ere, "ideologia kalsikoen" —erlijioaren, tradizioen— krisiak, eta honen sortutako hutsuneak, orientazioa eta argia bilatzen zuen gazteria baitan asko errazten zuen ideologia berrien arrakasta. Baina ideologiok (berriok) ez dadukate beti "ideologia zaharren" kritika hutsetatik bizitzerik. Beren balioa praksian erakutsi beharra dadukate; praksirako orientazioa eta argia bait da, gazteek nahi dutena. Ez "teologiaren" bat, edo "mistikaren" bat. Ideologia horiek praksian huts egiten eta potto egiten badute, ordea (gertatzen ari den moduan), frustrazioaren garbituko ditu, ekarri ere gehienbat harexek ekarri zituen bezalaxe.

Aldez aurretik aitortuko dut: 1. Intelektualen kritika oro antiintelektualismotzat hartzeko arrazoirik ez dagoela, kritika hori globalki egiten denean ere; eta, 2. Kritika horiek ondo mereziak ditugula.

Baina... kritika antiteorikoa ere teoria bat da, eta anti-ideologia ere funtsean ideologia da. Ideologia suposatzen du, behintzat.

Hasia dugu han eta hemen erreazio hori. Bildur naiz, halako zenbait kritikatan arrazoimen kritikoa ez baino desengainoa ez ote den mintzo. Ta orain arte gehiegikeria eta sinplekeria teorikoen arriskutik beti ondo salbatu ez bagara, honez gero nazkak anti-intelektualismora botako ez ote gaituen, bildur izan gintezke. Bildur hau sortzen duten sintomak nonahi sumatzen dira. "Gure herriko jakintsua, intelektualak, hitz politen jaun eta jabea" bezala ikusten bada, eta ikuskera hori gogotik kantatu ere egiten bada, ez da arrazoirik gabe, baina ezta samintasunik gabe ere: "beti goitik behera begira zaudena, baina behin ere lurra ikutzen ez duzuna", "tertuli bakoitzean mundu bat konpontzen duzuna", etc. Ezin esango da honez gero intelektualak ondo ikusita dagoenik.

Ikastoletako katramilak esplikatzeke ere, teorikoen erruarekin bakarrik esplika litezkeela, dirudi: "Gaz-

teria teorikoen eskuetan dagoenean, eta ez hezitzaileen eskuetan, beti ezbehar latzak gertatzen dira".

Inolaz ere, intelektual amorratuak dira gureak, zakur amorratuak bezalatsukoak. "Lehen gure herrian beldur ikaragarria zitzaion amorruari. Zakur amorratuak ozka eginez gero, pertsona ere amorratu egiten bait da... eta gero denei ozkaka, atzamarka, ostikoka, ekin. Aizu, eta oraingo gure arteko intelektual batek ozka eginen badigu, zer? Txertorik ba ote da intelektual amorratioaren kontrarik? A bai! Neru ustez bada bat; baina oso garestia eta alderdi hauetan saltzen ez dena: jakinduria!" (G. Trintxerpe). Amorratuak, eta ezjakinak gainera, gure intelektualak.

Kritika hauekin eta antzeko beste askorekin jeneralean konforme nagoela aitortu ondoren, eta neu ere kritika horixe jarraitu aurretik, higuin anti-intelektualistaren arriskua salatu beharra dagoela, uste dut. Bestela, berriz ere, aldrebes, baina lehenagoko gauza berbera gertatuko zaigu: intelektual batzuk situazioa eragabeki aprobetxatzea. Lehenago, hutsunean sentitzen zen jakin-mina eta orientazio gosea aprobetxatu badute intelektual batzuek, heurrek negoziola egiteko eta gu guziok ideologikerietan murgil arazteko, orain sentitzen den nazka aprobetxatu beste batzuk anti-ideologiaren ideologian pulunpatuko gaituzte. Eta hori errealismoa delakoan egongo gara, lehenago ideologiak "zientzia" zirelakoan geunden bezalaxe. Horrela osatuko dugu, joandako urteotan sortu dugun Absurdistango Errepublikak euskalduna.

Zeren-eta oraintsuko zenbait kritikari sinestekotan, gure gaitz eta zorigaitz guzien errua "intelektualek" eta "ideologiak" luketela, esango bait litzake... Uste hori zabaltzen eta indartzen bada, hurrengo pausoa zera izango da: erreazio bezala, orain arteko pentsamenduak eta ideologiak erraz deskalifikatu (hitz gaizto batzuk aski izanen dira: ideologia, mito, utopia, metafisika) eta itxuraz ideologiari ez den eta ideologiak (oraingoa) despreziatzen dituen beste ideologia baten mende amilduko garela. Horregatik seguruena kontserbakorra izango den ideologiaren baten mende. Ta azkeneko urteotan hainbeste aderez sortutako ideia eta asmoak haizeak eramango ditu.

Halabaina, arrisku horren amenazoa gaineratzera badoakigu ere, oraingoz gaitz nagusia ideologikeriak berak, "intelektualismoak" dirudi, ezpairik gabe.

TEORIA EKINTZA BATEGIN

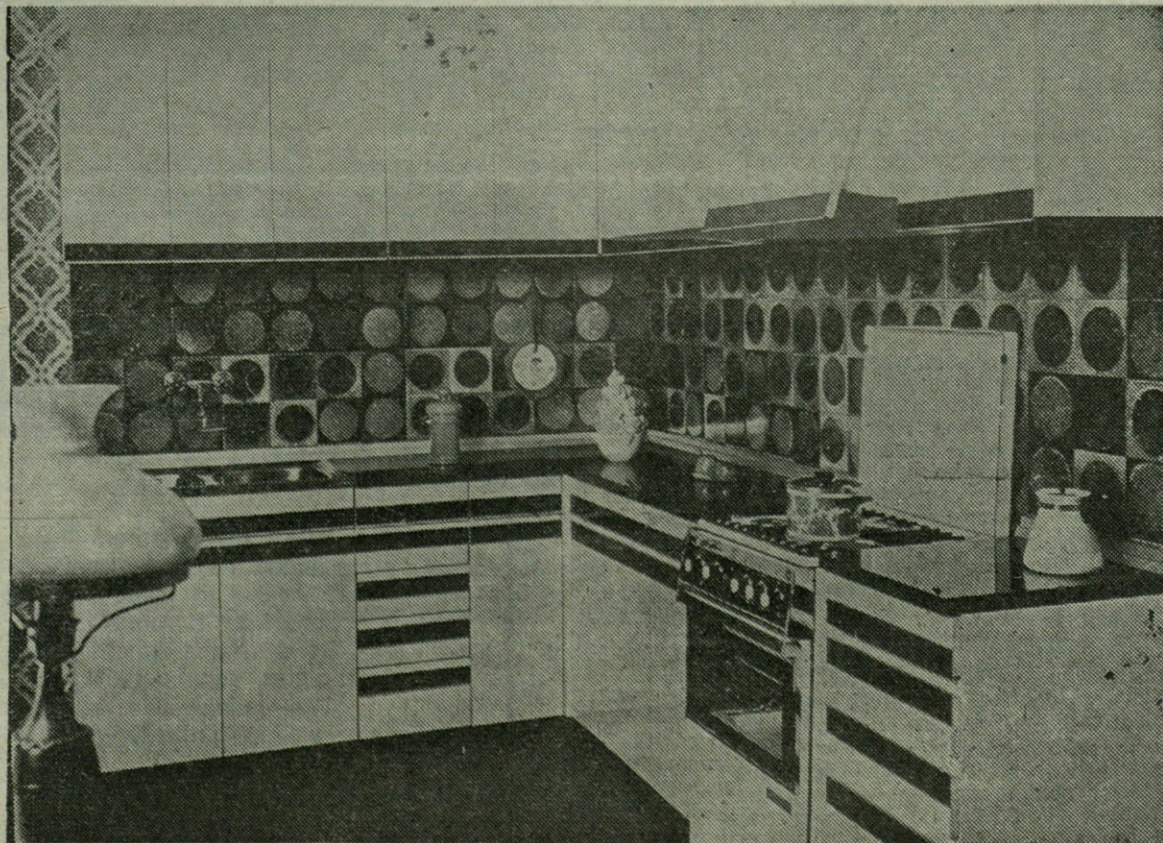
Honek dirudi ezkerren gaurko zeregina, ezkerri burutuko bada: teoria eta ekintza bategitea. Utopis-tak eta pragmatikoak uztartzea. Teoria cum praxi esaten zuen Leibnizek. latinez eta dena (bidenabar esateko: guk gauza tipiko marxistatzat dadukagun beste gauza askoren antzera, teoria eta ekintza bategitea ere ez bait da batere marxista tipikorik, mendebaleko tradizio arruntaren ezaugarri orokorrenetako bat baizik, Greziarekin hasi eta gaur arte...).

Honek orain Euskal Herrian lehenbai lehen eskatzen duen gauza bat, teoriaren eta ekintzaren berezkuntza lortzea da: ideologiarena eta ekintzarena, batez ere. Batasun egokirik lortuko bada, berezkuntza garbia behar da lehenengo. Bion batasunik antolatzeke, bakoitza zer den eta bakoitzari zein hesparru ta zein eginkizun tokatzen zaion, jakin beharra bait dago, bakoitzaren bestearekiko funtzioa ezagutu beharra dagoen bezalaxe. Bestela beti biok nahasten jarraituko gara, azken judiziora arte.

Jose AXURMENDI

YOGUR
GURELESA
GOGOZKOENA

SUKALDEKO MUEBLEAK

EDERRAK BEZAIN EGOKIAK

FELIX ETXABE, S.L.

Urrutizkiña: 891754

ZALDIBIA (Guip.)

1974 IRUN HIRI IDAZ SARIKETA

Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxeak, kulturaren aldeko lanari jarraituz eta idazleek horretarako egokiera izan dezaten ahaleginduaz, 1974 Irun Hiri Idaz Sariaketa antolatu du. Bertako oinarri edo baldintzak hauk dira:

1. Sariaketa honetan edonork parte har dezake. Zer adin duen, zein bizilekutan bizi den, edo nondarra den, ez da kontuan hartuko.
2. Bertara aurkezten diren lanak nork berak sortuak eta argitaratu gabeak izango dira.
3. Idazlanak eta gainera beste hiru kopia bidaliko dira, lema batez zinatutik. Beste eskutitz batetan, lema azalean duelarik, barruan idazlearen izen deiturak eta abar idatziko dira. Baldintza hauk betetzen ez dituen idazlanak ez da onartuko.
4. Lanak uztailaren 30erako, ordubata baino lehen, Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxearen eskutan egon behar du. Donostiara J. M. Salaberria kalearen 13 garrenera bidal daiteke. Baita Irunen dauzkan etxetara ere: Paseo de Colón, 20, Avda. del Generalísimo, 8, Behobia, Plaza de San Miguel eta Iñigo de Loyola, 2.
5. Epaia mahaia Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa etxeak izendatuko du eta bere erabakia alda ezinezkoa izango da.
6. Irunen, 1974 urteko urriaren 26an erabakiko da zein anl atera diren irabazle.
7. Saritutako lanak Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa-ren esku geldituko dira, argitaratzeko eskubide osoa duelarik.
8. Saritu gabeko lanak hilabete barruan egi-leak eskura ditzake. Epe hau igaro ondoren Caja de Ahorros Provincial de Guipúzcoa-k lan hauk desegin ditzake.
9. Sariaketa hau dela eta ez da idaz harremanik izango.

10. Irun Hiri Idaz Sariaketa honoko sail hauetan eratu dira:

POESIA EUSKERAZ

“Jose Artetxe Saria”

Neurri, gai eta rimari dagokienez askatasun osoa ematen da. Gutxienez 500 bertso izan beharko ditu.

Saria: Urrezko Gaztelua eta 75.000 pezeta.

IPUIAK EUSKERAZ

Lau folio mekanografiatu gutxienez, eta hamar folio gehienez, folioak alde batetik bakarrik idatzirik, lerro bateko tartea du-tealrik, idatziko dira.

Saria: Urrezko Gaztelua eta 30.000 pezeta.

IRRATSAIO-LANAK EUSKERAZ

Gutxienez hiru irratsaio, bakoitza, gutxienez, 10 minututakoa. Lanak bai idatzirik bai grabaturik presenta daitezke.

Saria: Urrezko Gaztelua eta 30.000 pezeta.

POESIA GAZTELANIAZ

Neurri, gai eta rimari dagokienez askatasun osoa ematen da. Gutxienez 500 bertso izango ditu.

Saria: Urrezko Gaztelua eta 75.000 pezeta.

SIKERA GAZTELANIAZ

Gutxienez 60 folio, makinaz idatzia, tartean lerroa utziaz eta folioak alde batetik bakarrik idatzita.

Saria: Urrezko Gaztelua eta 100.000 pezeta.

ELABERRIA GAZTELANIAZ

Gutxienez 80 folio, gehienez 125 folio, makinaz idatzia, tartean lerroa utziaz, eta folioak alde batetik bakarrik idatzita.

Saria: Urrezko Gaztelua eta 125.000 pezeta.

Irunen, 1973 urriaren 27an.

ZINE

Sozialista herrietako zinea

Bigarren Gerra Nagusiaren ondoren, Rusia lezezulo baten ertzean, erori ez erori zegoela zirudien. Eta ez hoge miloi hil zirelako bakarrik.

Gerrak irekitako zauriak, bizi bizirik zeuden artean batetik, eta Stalinen politikak, zine sorketarako gaitasunak ahalbidetu zituen bestetik.

Orduan ziren zinetokietatik hirutatik bat desaginda gelditu zen. Egundoko galerak izan omen ziren orduan.

Egoera hartan aurrera egin behar baldin bazen, neurri latzak hartu beharra zegoen, eta Stalin ez zen, dakigunez, erabakiak erdizka hartzen zituen gizon txepel bat.

Dena dela, beste arte motek bezala, zineak ere erasoaldi gogorra jasan zuen Rusian.

«Zine Batzordea» izeneko erakundeak, «Zine-Ministerio» bihurtu zen 1946.ean, zine heziketarik ez zuen burokrata bat buru zela.

Urte hartan bertan, Komunista Alderdiko Batzordeak, erabaki batzuk hartu zituen zineari buruz.

«Ivan el terrible» filmaren bigarren zatia gaitzestea, Pudovkin zuzendariaren «Admiral Nafimov» pelikula zorrotz kritikatzeko, Leonid Lukov, Grigori Kozinstev eta Leonid Traubergen zuzendarien lanak alderdikoieriaz juzgatzea e.a. izan ziren ondorioak.

Rusiako zine krisiak izandako urterik latzena izan zen hura. Hogei bat filma besterik ez bait zituzten egin.

Zenbait biografia, idazle klasi-koen lan eta Rusiako historiaren alderdirik politenak bakarrik zinera-tu zituzten. Ez zuten orduko egoeraren azalpen bat eman zinearen bidez, eta are eta gutxiago arazo haiei kritika.

Dovjenko zuzendariak 1946-1948.ean egindako «Miciurin» da garai hartako pelikula aipagarri bakarra. Kolorez hornitutako lana egin zuen Dovjenko-k, eta azterlaritzak oztupo bat edo beste ere ipini zion.

Askatasuna behar du artistak, inork behar badu, bere sormenari etekin onik aterako badio, eta tra-

ba gehiegi zuten gizon haiek gauza onerako. 1953.go Martxoaren 5.ean, Stalin hil egin zen, heriotza hura nola izan zen egun oraindik garbi ez badakigu ere.

Kondairalariei egitekoa litzateke gizon haren politika aztertzea, feudald giroko Rusia atomika indardun bihurtzearen zailtasunak adieraztea e.a. Agian geroak neurtuko du behar bezala Stalinen lana.

1956.go Otsailean, Soviet Herrietako Komunista Alderdien XX. Batzar Nagusia egin zuten. Bilera hartan, Stalini buruz txosten bat irakurri zuen Krushev ezagunak, eta «Berlin-en erroterra» filmaz gogorki mintzatu zen.

Pelikula hau, Stalin-en aginduz eta bere gustora egindakoa zen.

Txosten horren zati batek honela dio:

«Stalinek, zinearen bitartez bakarrik zekien orduko nekazaritzaren berri, eta pelikula haiek, gehiegi txukunduta agertzen zuten benetako egoera. Zinelan haieten «Kolkoz»-en egiazko bizimodua izkutatu egiten zuten kolore eta edertasunez esker.

Stalinek, halakoxea zela uste zuen bizimodu hura. Ez bait zuen alorrik zapaldu 1928.eko Urtarrilean Siberian izan zenetik geroztik.

Gerra ondorengo filmak, ez ziren praktikotasunez egindakoak. Ez ziren sozialista, bestela esan. Pertsonaje batzuei atxikirik burututako lan konformista eta ahulak ziren.

Arrazoi guziz zion Mark Donskoi zuzendariak 1956.ean honoko hau:

«Espirituak arazo garrantzitsuak ziren Maximo Gorkiren iritziz dramaturgiaren mamia, eta arazo hauei ausardiz aurre ez emateak, bere kalteak ekarri zituen. Benetako azalpen serio eta sarkorrak erabili ordez, azaleko ideia ustelak, era berdineko eskemak ugaltu ziren».

1955. urterarte, era honetako zinea da nagusi Rusian. Baina, pixkanaka pixkanaka, burua altxatzen hasi ziren zuzendariak, filmak askatasun handiagoz eginaz, urrengo batetan ikusiko dugunez.

XABIER UNANUE

CAJA LABORAL POPULAR

(LANKIDEEN AUZO-AURREZKI ONTZIA)

— DIRU - PRESTAKETA ELKARTEA —

Aurrezki kutxa onen laguntzak: — gizarte-saillean
— diruketa-saillean
— lantegi-zuzendaritza saillean

ZUK AUERRERATUTAKO DIRUAREN BIDEZ, LANGILLE ASKORI, BERE LAN-SARI
PREMITIK IRTETZEKO BIDEA SORTUKO DIEGU

Laguntza ezin oheak, etekin eta irabazirik aundienak eta illeroko sari ederrak eskeintzen ditugu

Gure landoleak erri auetan idikiak dauzkagu:

Mondragoi	Zumarraga	Bilbo	Ermua	Mungia
Aretxabaleta	Elgoibar	Legazpia	Eskoriatza	Yurre
Eiorri	Markina	Irun	Izarra	Bermeo
Barakaldo	Bergara	Durango	Ondarrabia	Lasarte
Ondarroa	Altsasua	Amorebieta	Galtzaborda	Enanderlan
Andoain	Eibar	Azpeitia	Lekitio	Santurce
Plazentzi	Tolosa	Ernani	Llodio	Zumaya
Oñati	Pasa San Pedro	Zarautz	Recaldeberri	Donostia
Ormaiztegui	Errederi	Sestao	Agurain	Iruña
Besasoain	Billabona	Ordizia	San Andres	Deba
Gernika	Gazteiz	Antigua	Azkoitia	Anzuola

OLZRIAGATA

EIBARKO IKASTETXE BERRIA

Lurrak erosi beharrez, bi aukera Agiri baten berri eman asmoz

Eibarko ikastola, Mogel deritzana, duela guti arte Euskal Herriko guztiak bezala, eta oraindik orain gehienak bezalaxe, edozein gela eta leku desberdinetan sakabanatua dago.

Ikastolek iraungo badute, berriz, badakigu jakin zenbait baldintza bete beharko dutela epe zehatz baten barruan eta Lege Berriaren arabera. Gauza jakina denez ere, harako Lege Berria ez dagokio heziketa eta irakaskintza programa edo plangintza jakineko bati soilik, ikastetxe bakoitzak eduki behar izango dituen giro, egitura, ahalmen eta gainontzekoei ere baino.

Eibarko Mogel Ikastolako Zuzendaritza nahi eta nahiezko arazo honetaz garaiz arduratu zen, eta batzorde apropos bat izendatu zuen ikastolak Lege Berriaren arabera behar izango duen ikastetxe berriaz istudio bat egin zezan, edota, lehenik behinik behin, harako ikastetxea eraikitzeke beharrezko diren lurrez ardura zedin. Honako batzorde tekniko honek agindu lanari ekin zion, eta hona aurkeztu berri duen agiria.

BI AUKERA

Agiriari bagazokio, diogun lehen eta behingoz, harako batzordeak ez duela leku bakar bati buruzko azterketa soil bat burutu, aitzitik, bere proposamendua bikoitza izan dela, bi toki desberdini atxikia alegia, bion nolabaiteko akats eta abantailaz zuzendaritzak nahiz gurasoek jakin ahal dezaten, eta ahal den neurriko gonbaraketa batez nork bere iritzia izan dezan.

Esan bezala, beraz, batzordeak aztertu dituen posibilitateak bizpahiru izan diren arren, bi izan dira azken batez proposatu dituen aukerak: bata, Estixa gaineko Amazabaldegi baserriko lurraldeei dagokio, eta, bestea, Jardin-burukoei.

AMAZABALDEGI

—Lekua: Arratera bide alboan.
—Urruntasuna: Legarretik bi kilometrotara eta Jardin-burutik kilometro bakar batetara (Donostiarako 74 km. harria Jardin-buruan dago, eta 75 km. berriz, Amazabaldegiko bidegurutze inguruan).

—Hedadura: Oinarrizko propasamendua 22.000,— m.² dira, 27.000,— m.² —raino hedagarri (batzordeak komenigarri litzatekeela dio).

—Lur egoera: Mendi malda eta laua. Ikastetxe bat egiteko behar den nahiko toki eta gehiago. Bai eta jolastoki, pasia-leku, atsedengarri eta beste hainbat gauzatarako ere.

—Prezioa: 4.500.000,— pta. 22.000 m.² eta 5.500.000,— (27.000,— m.²).

—Lurren egokitzea: 2.500.000,— pta. (honetaz zenbait xehetasun aipatzen da agirian bertan).

—Kostu osoa, lurrak erostea eta beren egokiera kontutan harturik: 7.000.000,— edo 8.000.000,— pta.

JARDIN-BURUA

—Lekua: Arratera bide alboan.
—Urruntasuna: Legarretik kilometro batetara.

—Hedadura: 16.000, m.² inguru.
—Lur egoera: Guztiz mendi malda.

—Posibilitateak: Lurralde zati bat etxe-erakigarri bezala saldu ahal izango litzateke nahi izanez gero (ikastola-lurra gutituz, noski). Jardin-buruko «miradore» delakoa erabilgarri geratuko litzateke. Bidexka bat, pasa-lekutzat utzi beharko litzateke.

—Prezioa: 8.200.000,— pta. inguru.

—Lurren egokitzea: 5.000.000,— (honen xehetasunak ere ematen dira).

—Kostu osoa, lurrak erosi eta beren egokiera: 13.200.000,— pta.

MANTENIMENDU KOSTUA

Ikastola toki batez zein bestez eraikiz gero zerbitzu berdinak eman beharko dituen gero, ondorengo mantenimendu kostuen aldea bi tokion artean dagoen kilometro batetako diferentzia horretan datza.

Escola-garraiortako bi eskaintza lortu dira, eta biak bat datoz beren eskarrietan, hots, autobus eta zerbitzu egun bakoitzeko (batere

km. eta joan-etorritzko mugarik gabe) 2.500,— pta.

Horrez gainera, Eibar gisako beste zenbait herritako eskola-garraioren egiazko kostuak aztertu ahal izan dira, eta denetan gorago aipatu diren prezioak baino merkeagoak atera dira. Badirudi, ba, harako eskaintzak garesti samarrak direla.

Edozein modutan, aipatutako eskaintzez baliatuz, bi autobusen joan etorria (behar haina bider eta egokien zitekeen programaren arabera) honako hau litzateke: Bi autobus, 2.500,— pta. eguneko bakoitza eta hilean 20 egunetan = 100.000,— pta.

Honako 100.000,— pta. hauk, espero den 500 ikaslearen artean banatuz, 200,— pta. da ikasle bakoitzak hileror ordaindu beharko lukeena.

Kontu izan, bestalde, garraio tarifa hau ez dagokiola Jardin-burutik Amazabaldegira dagoen kilometro batetako diferentzia horri soilik, Legarretik Amazabaldegira behar litzatekeen zerbitzu osoari baizik.

ZENBAIT GONBARAZIO

Azterketa labur bezain argi honetatik zenbait ondorio atera dezakegu:

1.—Lurren kostua 5.200.000,— edo 6.200.000,— pta. merkeago litzateke Amazabaldegian, Jardin-buruan baino.

2.—Mantenimendu kostua (eskola-garraiara, alegia), 200,— pta. garestiago da hileror eta ikasle bakoitzeko Amazabaldegian Jardin-buruan baino.

3.—Kostuak gonbaratuz, eta bion arteko alde horrekin «beca» sail bat sortuko balitz, 5.200.000,— pta. (edo 6.200.000,—) % 8.ko errentan jarritz gero, 208 (edo 248) ikasle-aren joan-etorria ordaindu ahal izan

go zen ia betiko. Edota, 388 (edo 462) ikaslerena, hamar urtetan.

BATZORDEAREN IRITZIA

Azterketa hau burutu duen batzordeak Amazabaldegiko aukeraren alde mintzatu da erabat, beste zenbaiten artean honako hiru arrazoi hauk direla eta:

—Zabalagoa da, ederragoa eta egokiagoa ikasleen eskola giroari dagokionaren aldetik.

—Egokiagoa da, gurasoek eta eibartarrek orok ikastolaren mugimenduan barrena erabateko parte har ahal dezaten.

—Lurralde handiagoa izan arren, merkeagoa da, bai eta erabilgarriagoa ere bere osotasunean.

AZKEN HITZA

Jakin ahal izan dugunez, batzordeak honako agiri hau aurkeztu bezain laster, bildu berri dira azken hamar urte honetan urtez urte ikastolako zuzendaritzan parte hartu duten ordekaririk errepresentatiboenak, eta zenbait eztabaida luze bezain zorrotzen ondoren Amazabaldegiko aukeraren alde mintzo dira.

Dena den, azken hitza guraso biltzarrari zor zaio, eta, azken batez Eibarko herri guztiari, erabakiko den hautapenez gainera, mioliok ez bait dituzte gaur eguneko ikasleen gurasoek bakarrik ordaindu ahal izango, ez eta ordain behar ere.

Ikastola herri oso baten ekintza dugu, bai; eta ez, egia esan, bizpahiru urtetako gurasoena soil soilik. Gaurkoek gerokorik aztertutako duten ez jakin... baina ahalegindu beharko, zer arrazo!

L.A. ARANBERRI

EUSKAL KULTUR ASTEA ZUMAIA

Maiatzaren 12tik 19ra

12 IGANDEA

HAURREN EGUNA

Goizean 8etan:

Txistularien kalejira.

Eguerdiko 12etan:

Jaialdi berezi bat.

Ikastolako umeak partizipatuaz, izango dira palasoak, abeslariak, etab.

TOKIA: Aita Mari zinema.

Arratsaldeko 5etan:

Umeentzat festa.

Dantzariak, Guñola eta ondoren Erromeria.

TOKIA: E. Gurrutxaga, enparantza.

13 ASTELEHENA

HITZALDIA

Gaia: "Gaurko industrializazioa Zumaian".

Hizlaria: I. Larrainaga.

Ordua: Gaueko 9etan.

Tokia: Zentro Parrokiala

14 ASTEARTEA

ZINE-FORUNA

Gaia: "Queimada".

Ordua: Gaueko 9etan.

Tokia: Aita-Mari Zinema.

15 ASTEAZKENA

HITZALDIA

Gaia: "Burni lana eta industriaren sorrera Euskal Herrian".

Hizlaria: Joseba Intxausti.

Ordua: Gaueko 9etan.

Tokia: Zentro Parrokiala.

16 OSTEGUNA

HITZALDIA

Gaia: "Ekonomia eta gaurko egoera Ipar Euskal Herrian".

Hizlaria: Benat Oyarzabal.

Ordua: Gaueko 9etan.

Tokia: Zentro Parrokiala.

17 OSTIRALA

ABESLARIEN JAIALDIA

Imanol Bengoetxea, Oihartzunak.

Manex Pagola, Artzaia.

Ordua: Gaueko 10etan.

Tokia: Aita-Mari zinema.

18 LARUNBATA

HITZALDIA

Gaia: "Bertsolaritza".

Hizlaria: Juan Txiki.

Ordua: Arratsaldeko 8etan.

Tokia: Zentro Parrokiala.

19 IGANDEA

HERRIAREN EGUNA

Goizeko 8etan:

Kalejira txistulari eta trikitilariekin.

Eguerdiko 12etan:

Instrumentos Autóctonos.

Tokia: E. Gurrutxaga, enparantza.

Arratsaldeko 5etan:

Dantzariak, Euskal Herriko dantza zaharren agerpena eta gaueko 10ak bitartean Erromeria.

Aste guztian liburu eta disko azoka izango da; baita arte erakusketa ere.

MITXELENA

ORDULARI ETA BITXITEGIA

Del honi jarraituz bazatoz zure erlojua KANARIAS bitan baiño merkeago erosiko duzu

Martín Arzu. 1

ONDARRABI

eros
muebleak orain
eta...

...has ordaintzen "EXTRA" z

MORAZA 3 eta 14an
DONOSTIA

AMUEBLADORA

COMERCIAL

HISPANIA

SAN MARZIAL 12an
IRUN

ELIZAREN BERRI ON KOSME ETA OTOITZA

DIBORTZIOA ITALIAN

Maiatzaren 12an egingen dute bozketa (erreferenduna) Italian. 1970eko abenduaren batetik zutik duten dibortzio-legeari baiezkua ala ezezkoa emateko. «Fortuna-Baslini» delako dibortzio-legeari alegia.

Demokrazia kristaua delako partidua dibortzioaren kontra dago. Neo-fazista Italiar Mugimendu Sozialista (MSI) ere bat dator horretan Demokrazia Kristauarekin.

Bestetik, aipatu legearen alde direnak, komunistak, sozialistak, liberalak eta errepublikanoak dira.

Dudarik ez da, Demokrazia Kristauarentzat, problema politikorik sortuko duela arazo honek. Izan ere, dibortzio arazoan Demokrazia kristauak eta MSI-k bat egiten badute, nolaz espero lezake Demokrazia kristauak gobernu bat moldatzea sozialistekin?

Dena den, dibortzio lege hori hankaz gora botatzearren kontra diren katoliko erantzuleak, arrazoi «politiko» horretan baino gehiago oinarritzen dira beste honetan: kontzientzia askatasunean alegia. Izan ere, katoliko ez den bati uka ahal lekiok dibortzioa?

Gainera, aipaturiko legea bozketara jartzeko eskea eta bideak egin dituztenek, dibortzioaren kontra egoteko, arrazoi erlijiosoetan ez, baina gizarte mailakotetan oinarritzen direla diote. Baina, galdera hau da: problema maila horretan ipiniar gero, argi gehiago ahal dute katolikoek besteek baino?

Sei aldizkari katoliko dira, dibortzioa legezeko egingen duen lege horrek inor ere ez duela behartzen esaten dutenak; aldiz, esaten dute, «ezarri nahi litzatekeen ezkon-hautsezin bortxapena dela». «Nola sinestunek hala sinesgabeek ideal, kultura eta politiko arrazoi desberdinez, haintzat hartzen duten familiaren batasuna, gizarte egitura eta iritzi moralen mailan defenditu behar da. Bozketaren eragileek hautatu duten bidea, gure ustez, askatasunerako deia den Jesukristoren Ebanjelioaren kontra doa».

Bide erantzule hau hartzen duten aldizkariak hauek dituzte: COM, IDOC, IL REGNO, IL TETTO, Nuovi Tempi, Testimonianze. Horretan daude ere Italiar Langileen Elkarte Katolikoaren ezker aldekoak. Orobat intelektual asko ere.

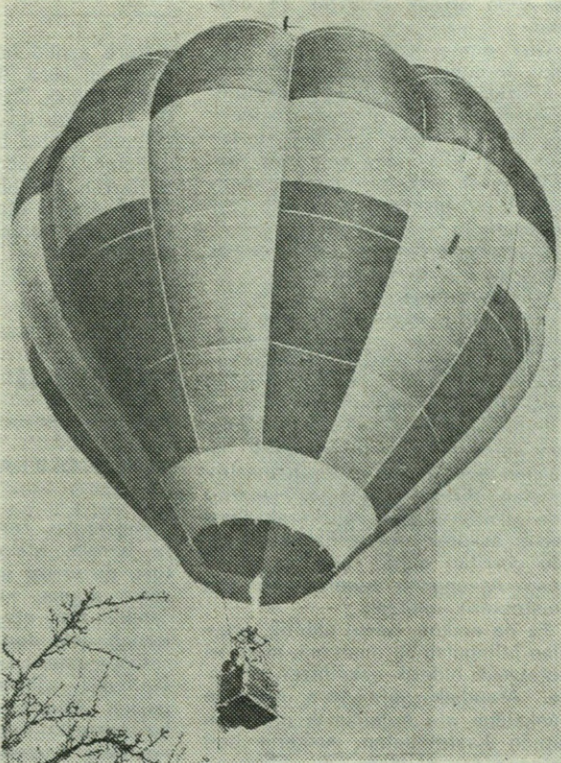
Gotzaiak, ezin garbiago, dibortzioaren aurka jarri dira. Halere, zenbaitek deklaratu du, bozketa memoratzen, norberari dagokala hautapena, bere barrenaren arauera.

Jakingarri da beste zenbaiten irizpidea ere. Bi emango ditut.

Giuseppe Lazzati, Milango Unibertsitate katolikoko Erretore da, eta Aita Sainduarekin aski harreman bide du. Honela mintzatu da: «Egia esan, Fortuna-Baslini legea, bozketan italianoek epaitu beharko dutena, beraz, lege makurra da; baina, ezkontza hautsezin bezala hartzen ez duenari, eta Kristori erabat leial izateko graziarik ez duenari, ezagutu ezineko eta bete ezineko dela ematen duen zerbait, nahiz eta gizonari bere gizagintzan ezinbesteko izan, ezartzea, zilegizko gauza ote?»

Esaten zuen, gainera, bozketa ez zela dibortzioa bai ala ez; Fortuna-Baslini dibortzio-legea bai ala ez baizik. Eta delako autoreak gogor epaitzen du lege hori (dibortzioa kaso gehiegitan permititzen duelako, automatikoei aplikatzen duelako, errurik ez duten haurren eskubideak zaintzen ez dituelako...), eta esaten du, berak bozketan legearen aurka emango duela. Halere, erasten du, egungo gizarte egoeran (antzina Moisesen legeak bezala) posible egin behar lukeela dibortzioa herri-legeak. Katolikoek egitekoa litzateke, autore beraren iritziz, oraingoaren akatsak bete litzatekeen beste lege berri bat moldatzea, eta beren bitzaz ezkon-hautsezinaren balioaren lekuko izatea.

Beste lekukotza, Luigi Macario-rena emanen dut. CISL sindikatoaren idazkari-lagun da. Legearen kontra botoa emateko zer arrazoin dauden azaltzera Erroman bildu direnetako bat dugu gizon hau. «La Stampa» egunkariari, hautapen librea eta iritzi desberdinen errespetoa eskatzen ditu. Esaten du, italiar langile gehienentzat, familiaren batasuna ideal bat dela, eta arriskuan dagoela ideal hori. Eta arriskua, dibortzio legetik baino arago, ekonomi eta gizarte desekilibrio edo desorekatik datorrela. Eta desekilibrio horren aurka, ez dela politikarik egin, ez dibortzio-legearen aurretik, ez eta geroztik ere. Eta halako politika

Zutik dagoen dibortzio legeari baiezkua ala ezezkoa emango diote italiarrek maiatzaren 12an.

egiteak eskatzen duen elkartasun handia, «dibortzioa» eta «dibortzio-kontrako» delako etenak pikutara jaurt dezakeela. Horregatik, integritas klerikal eta antikerikalak sortu nahi lukeen giro hori bazterreratu egin behar litzatekeela.

SASKI-NASKI

● Pozkarria izan ohi da, inork sentitzen duena beste norbaitek baisten dizula nabaritzea.

Horixe gertatu zait «Vida Nueva»n (929. zenb., 8. or.) irakurri dudana. Eta baietza K. Rahner dela jakinik, zer esanik ez.

Dio, Elizaren testigutza, gaur egun, berataz honelako zerbait esan eraztea litzatekeela: «Ikus nola egiaz bizikide diren, askatasunean eta ahalik bortxapen gutxienaz». Eta ezagutzen du Rahner-ek berak, puntu honetan Eliza modelo zaharretan finkaturik bizi dela eta herri-gizarte moldearen atzetik doala.

Gogorregia ote azken irizpide hau? Gauza guztietan bezala, nork bere bizi-esperientzia nolakoa izan duen asko esan nahi du.

● Joan iden igandeko (apirialaren 28koa) pilota partidu bikaina. Txapelketa.

«Ez da deretxorik», entzun nion bati baino gehiagori, telebistak hamabietan puntuan, partidua hoberenean zelarik, bere pilota-partidu emanaldia eten zuelako.

Ene baitan nion, telebistari ordu-programa aldatzea eskatzen dioan horrek pentsatu ahal duk inoiz heurre ordu aldatetaz?

Telebistaz «ez da deretxorik» zioen asko, bere ordu-programa ez aldatzeagatik, ez ote zen gelditu pilota partiduen lehen parteak ikusi gabe? Halakoaren ordu-programa aldatetaz, edozer gauzatan zelarik ere, telebistaren ordu-programa aldatetaz baino jende sail eta desberdin gehiago ukituko ote zuen?

Eta irakurleak badaki honez gero, lerro hauen idazleak ez duela bat ere interesik telebistaren alde.

Baina, uste hauxe du: «gauchista» joera, uste baino giza-estaldura gehiagotan hedaturik dagoela.

AMUNSA

Irakurrik zuen gure On Kosmek Idiazabalgo emakumeari egin nion kartatxoa. Irriparre gaiztoan urreratu zitzaidan.

ON KOS.—Nork irentsi azkenengo ire eskutitz ura. «Azeite rizino» baiño garratzagoa uan. Bere garratzasuna arintzeko azukre koskorra eman oi ziguan gure amonak. Ik ere, orrelako zerbait egin nai, baiña zozoa beti zozo duk eta ez birigarro.

JOK.—Zozoak lurrean gaudelako, agertzen zerate zuek, piper eta gatz dezuela uste dezuenok, ain irripartsu eta jostalari. Dena dela, zatokit gaur plazara, ager zaitez zure xelebrekeria oiekin. Guziaren bearra izango dugu geure jendea ez aspertzeko. Idiazabalgo emakume prestatu ere tarteko nai zaitu: «Alkarrizketa erara egiten dezun lana oso ulert errexa egiten zaigu», dio berean.

ON KOS.—Batekorn bat baduk emakumetxo ori ere. Ori duk aukuratu duen gaia gaur eguneko munduarentzat: «Zer dan otoitza», alaijaña; ala zaperoa, ez nunbait aurreroko garrik...

JOK.—Kontuz, On Kosme, trapu zaar bat bezela ezin dezakegu zokora gai au gero! Sinismendun geranontzat gaur, biar eta beti izango da interesgarri jakitea, nolatan Jainkoaz elkar, nola Jainkoaz mintza eta Nola geure buruak Jainkoarenarekin arki.

ON KOS.—Sasoi batean birao beldurgarritzat jotzen genizkin Koope-ratibako Xordoren ateraldiak: Leortea kentzeko On Kosmeren kirieleisonak baiño obe, laiño beltzak soro gainean; gure ganaduak gizantzeko, San Antonioren limosna eman baiño obe pentsu on eta bikaina ugari ematea geure ganaduei; Soroetako arrak akatzeko, On Kosmeren bedekazio santuak baiño ohea kare bizi, ongarri eta zimaurrea. Gaur, ori bera, itz politagoz esaten diate: «Leengo gizona guztiz atzeratua eta aurrerapenik gabe bizi zan eta zernaitarako Jainkoagana jo bearrean arkitzen zan. Gaur besterik da; gaur ez dugu Jainko bearrrik lurreko arazoak konpontzeko. Gaur, ez du Jainkoak lurreko gora-beeretan zertan sarturik. Aski da gizona, aski dira bere aurrerapenak. Ogeigarrengoa gizardian alferrikakoa beraz otoitza. Zer diok, Jokin?»

JOK.—Nerekiko, garaian garaiko otoitza egin bear da; otoitza gaurkotu bearrean gaude. Otoitzari, mitoak kendu eta bere esan nai egiazkoan utzi. Gure Jainkoak betidanik eta betirako bere lege nagusiak izadiari ezarrita dauka. Lege oiek puskatzea, Jainkoari mirari eskean jardutea da. Eta Jaunak mirariak noiz beinka eta oso gutxitan egin oi ditu. Nere ustetan, konjuruarekin ekaitza uxatu nai izatea, etxe-barreneko eta ikuilluko gaitzak otoitzez kendu nai izatea, edo soroko gaitzak bedekazioz zokoratu nai izatea, Jainkoari bere lege nagusiak puskatzeko eskatzea da; itz batean, mirari eske jardutea. Eta noiz beinka, mirariak Jaunari eskatzea ditekenean izanik, eguneroko gure Jainkoarekiko arremantetan, mirari eske jarduteari, ez deritzat egoki.

ON KOS.—Aspaldiko oiturak badituk bada oraindiko Euskal-erriakotako alderdi batzuetan: Erriko apaiza, baserri baserri, joan oi duk bertako etxe barren, ikuillu eta sorokak bedekatzera. Alferrikakoa derizkiok? Mito utsak?

JOK.—Zer, On Kosme, baserrietako oillaskoak gaitzeko beldur? Je... je... je... Serioski mintzatuaz, nerekiko, ez dira galdu bearreko oiturak. Bedekazio oiek beren esan-naia badute. Aitortu etxabere eta etxeko kristauak Jaungoikoarenak direla eta bere mende-mendeko gerala. Bedekazio oien esan naia otoitz onen antzekoa izan daiteke: «Gauza guztiak zureak dira eta gu ere bai. Gerta bekigu zuk nai dezuna. Zure errukiaren babesean jartzen gera». Bestetik, baserriar maiteekin solasaldi gozo bat egitea eta aietako bakoitzagana Jainko-irudia ikusiaz, mintzatea, ez ote da gaur egunean otoitz egiteko era bat edo gutienez gure otoitzaren luzapena gizarteant? Otoitz-muina Jainkoaz, buruz buru, elkartzea izanik, maitekiro mintzatu oi geranean lagun urkoaz, ez ote, gu, elkarturik gure Aita Jainkoaz?

ON KOS.—Aitor, Jokin, nere arrastora. Otoitza gaurkotu, gaurko munduari egokitu, gaurko jendeentzat interesgarri egin... Nola ordea?

JOK.—Otoitza gaurkotzeko, gaur eguneko zantzuak kontuan euki bear ditugu. Gaur eguneko munduaren eskakizun auexek dirala, esango nuke: senidetasun eta anaitasuna gizonen artean jartzeko antsai aundia; gizonak eta erriak elkartzeko egarria; askatasuna eta zuzentasun justizia munduari ezartzea; zapalketa eta zuzengabekeria, sekula ez bezela, gaitzetsi eta kondenatzen dira gaurko giroan. Anaitasuna, senidetasuna, elkartasuna, zuzentasuna, askatasuna, gaurko munduak geien aon darabiltzan itzak. Auexek dira gaurko munduaren eskakizun eta esijentziak.

ON KOS.—Arraioa, erreboluzio itzak otoitzera eraman bear ote dituk?

JOK.—Munduaren eskakizun auek kristau eskakizun eta esijentzi izan bear dute. Jainkoaz nere otoitzarekin elkartzerakoan, Jainkoak egindako mundua eta Kristok salbatutako gizonak neure begien aurrean euki bear ditut. Nere Aita Jainkoaz mintzatzerakoan, ezin aaztu nitzake miseria, gorrotoan, gerratean dabilzan beste anaiak. Minberatua eta naigabetua senti bear dut neure biotza neure erriagatik, elizagatik, espetxean, erbestean negarrez bizi diran neure anaiengatik. Otoitzetik altxatukoan, munduaren erdian nere otoitzaren indarra ikusi bearko da. Nere inguruko denak senide senti, aien ezbearretarako prest ager nere biotza; burrukarako senti egarria zuzengabekeria, zapalketa eta pekatu guzien aurrean. Munduaren erdian, senti bearko litzateke nere otoitzaren ondorio eta indarra. Orregatik dauka aparteko esankizuna ez bakarka, baizik taldeka egiten dugun otoitzak.

ON KOS.—Bakarka eta taldeka. On Paskasiok beste era batera agertzen zizkian otoitz egiteko bi erak: «Eliza Ama Santak bi orazio klase ditu: bat partikularrian egiten dena eta bestea KOMUNIAN».

JOK.—Baiña On Kosme, geiagoko errespetorik ez, esku artean one-lako gauza astuna darabilgunean?

ON KOS.—Zer nai duk ba? Itzari eltzen dioanean, lorik gabeko gaua baiño luzeagoa duk ire berriketa eta moztu egin bear. Jarrai zak.

JOK.—«Bi edo iru, nere izenean elkartzen badira, beren erdian nago Ni», dio Xtok. Jainkoak eta gizonak batera bear dute ekarlekiko otoitzetan. Nerekin otoitzean batutakoak, nere senide ditudala senti biotzez. Jainkoa eta nere inguruko senideak bat eginik, orra or otoitzaren muina. Taldeko ori lurreko gizon guztiok izan bear dugun senidetasun eta anaitasunaren irudi eta ezaugarri izan bedi, otoitzak besarkada batean Jainkoa eta gizon guztiak elkartu ditzan. Eta zerua aaztu gabe (leen otoitz-egorria izan bedi) mundura begira eginikako otoitzak, batu gaitzala lurreko gizon guziekin eta bultzat gaitzala gizonen on egitera, errigintzan, politikan, gizarte arazoetan, ekonomi gaietan eta abarretan.

ON KOS.—Ai, Jokin, jota uzten nauk. Gero zera... gaurko egunean erlijioa erraztu egin omen duk. Toki onean, benetan, erantzukizun osoaz, gaur eguneko munduaren eskakizun-esijentzietan sartzen bagera. Orrelako buruko-miñik gabe, lasaigo bizi duk gure auzoko Mari-Marta: Amabost misterioako errosarioa egunero. Leenengo bostak Karmenko Amari, bigarregi bosteko sailla SAN ANTONIORI eta irugarrengoak JESUSEN BIOTARI. Irugarren ordenako Aita Gureak, Milagrosaren Agur Mariak. Zaila dela Mari Martaren antzera otoitz egitea? Ire otoitz erara jardutea, ez duk errexagoa.

AROSTEGITAR JOK

ERLOJU ETA BITXITEGIA

Eduardo Chopetia

Getaria, 10 - Urrutizkifia: 417751 - Etxekoa: 422700 - DONOSTIA

ATE OPARIAK

GAI TA IRUDI POLITENAK

Victor Pradera, 2
(Esquina Zubieta)

DONOSTI

ZERUKO ARGIA
SALTZEN DA:

ELGOIBAR
M. Gorostiza

EIBAR
Angera
Markina
Iriondo
Eguren
Gisasola
Barela
Alday
Aranburu
Estanko, 11
Isasi
Simon
Amana
Uraul
Urizar
Siglo XX

zaldibia

ARTXAMBERRI BERTSOLARIA

Orain dala hilabete batzuk mintzatu ginen Artxanberri.

Erru bat izan genuen Irizar goikoan jaioa zela esan genuelako. Geror jakin degunez, Irizar Goikoan ez baina Ernaitza goikoan jaioa izan behar du.

Guk ez degu baserri hori ezagutu, baina gure gurasoengandik jasotako aditza badegu etxe horri buruz eta oraingo Ernaitza dagoen baino zeozer goraxeago zatekeen.

Hantxe sortu zen bada gure Artxanberri: Artzaia ofizioz, bertsolaria afizioz eta azari harrapatzailea bokazioz.

Artzantzari utzi ziola urte dextente izango dira. Azari arrapatzen guk ezagutu genuen.

Oso bertsolari zorrotza. Bertsosoa oso ondo egiten dakienetakoa. Zorritzarrez plazan gutxi azaldutakoa.

Noizpait behar eta Zaldibiko Herriak omenaldi bat eskeini nahi lioke: ekainaren 23an.

Omenaldi hontako egitarauen, oraindik inun egin ez dan txapelketa bat azaltzen da: Ardi mozketako txapelketa. Zer gauza egokia-gorik artzai baten omenez. Eta bertsolariak duarik gabe asko izango dira, bertsolari bezela omena eskeitzen zaionez gero.

Baina oraindik permisoen zai gaude eta gerora berriro ere mintzatu tuko gara.

GIRO

lazkano

LAZKANOKO FESTEN ONDORENA

Bizirol nabarmen ikusi ditut egun hauetako zenbait zertzelada, eta beronek eragin dit hitz batzuk esatera.

Agian, aurtengo honetan gauzak apainxeago izango ziren edo lasaixeago behintzat bai; baina hala ere badut zenbait gauza esateko.

Eguraldia ez duela deusik lagundu esango nuke; lardaxkaturik egin dira gauza asko. Urteoro bezala, aurtengo honetan ere, ohiturarik ez galtzeko, barren eta gain dena bustirik ibili da jendea; ardandegi zuloak, beterik leporaino, asekaiz ugari berauetan; iturriak eman hala edango zukeen jendeak.

Hura ase ezinezko desio nahia! Tabernariarentzat egun bereziak zirela esango nuke; pattarra zurrut, eta altxa porru besterik ez zen nabaitzen.

Poz zitezkeela uste dut tabernariak behintzat; jendez josia zegoen izan ere festa hauetan.

Kalegiroa txit ahula ene irudiz, euria goienbehera; ez dakit berez eguraldiak egingo zuan, jendea atzeratzea alegia, ala herri honi dago-kion festarik egin ez delako agian.

Herriarrak izan dira gehien bat bertan ibili direnak; behintzat beste herrietatik, ez dira asko etorri; egia esan ez gara gehiegi harritzen honekin, egin duen eguraldia ikusirik.

Esan daiteke, beraz, egitarau aldetik onak izan arren, txartzat jo dituela herriak.

Orain datorren hilaren bosterarte zai gagoz ona egingo duen itxaropenez, hau Lazkaomendiko hau-zo-txoan, hain zuzen.

GAZTEEN GORABEHERAK

Gazteen ibilerak pixka bat azertu nahi ditut; arrixku bidean erraz eror gaitezkeelako; honegatik, bildurtzeraino jota nago, aspaldidanik gertatzen dena ikusirik.

Haizeak indarra bortitza du askotan, eta horretxek kalte egiten die zenbaiti, haizetan dabilatzalako aspalditxotik. Uste dut kanpaiak entzunda bezala esan ere egiten dituztela askok; bi ideia buruan ezarri dizkiote eta horrekin dena egin dela derizkie.

Haize orratza bezala, haizeak erabiltzen gaitu askotan, nahi duen lekura eramanez, eta zentzurik gabe gauzak sarri egin ohi dira honela. Gure inguruan zer gertatzen den ikertu ondoren, honatx ene iritzia: oinarri apurrik ere ez dugula, euskal gaietan alegia.

Herri konzeptutik oso urruti gabiltzala uste dut eta areago: kontzientziaren sentipenik ez dugu inoiz jasan.

Joera askotan eta mila zatitan nabaitzen dut gazteria; dena taktika ubatzuen bidez indar ustutza goaz oharu gabe; hau, ene ustetan, taktika bat da; hori komeni da nonbait.

Euskal gizagintza murriztu eta konzeptuz pobretua utzi nahi dute; gauza askotan hau behintzat. Gure ekintza koloka utzi nahirik dabilatzala dirudi; berauek aprobetxatzeko, aitortu ezinezko joerak hartuaz.

Begiak erne izan ditzagun, hemendik aurrera alfer pausorik eman gabe, geure buruak zigortzen aski egin dugu eta.

ELORRI

markina

ERROMARA IBILLALDIA

«Erromeri» eta «erromes» itzak ori esan nai dabela, sarritan entzuna dogu. Gerora, ermitetara santuaren jaia ospatzera joaten zirenei ezarri jakezan.

Ori orrela izanik, sekulako «erromeria» eratu dabe markinar alar-gunek. Berrogeiren bat emakume eta gizon banakaren batzuk, Erroman izan dira Aste Santuan. An ikusitakoaz oso pozik eta kontulari erriratu jakuz, baiña zerbait nekatutik ere bai.

Julian Olazabalaga apaiza izan dabe lagun eta arduradun.

LABORAL IKASTETXEAN IRAKASLE BARRIA?

Albiste onek argitaratu orduko, ez dakit zertan izango den auzi au. Etortzeko den irakasle ori erdaldu-na da, asturiastarra. Irakasleen artean txingor zaparrada baten antzera jausi zen zuzendariaren erabaki au. Onez gero, gaitzeka egindako urak erretenera biurtzen asi badira ere, gauzak ez dira bare-bare egon. Asarre gogorra sortu dau, onek, irakasleen artean.

Zuzendaria Erromatik zela, batzartu ziren irakasleak zer egin erabakitzeko. Eskutitz bat idatzi eben euskeraz eta erderaz batzarrekoen iritzia zuzendariari idatziz azaltzeko. Eskutitz onetan, ikastetxe onen

elburuetara jotzen zen leenengo ta bat; eta irakasle erdaldu bat ona ekarte, elburu orreen aurka doala ateratzen zen. Pedagogia aldetik ere naastea sortzen dauala, guztien iritziz bide batzuk artu ondoren, egitez bide orreek onartzen ez dire-lako.

Ona emen itzez-itzez eskola onetako arauak zer diñoen onetaz: «Euskal-kulturaz eta nortasunez jabetzen lagunduko jake ikasleei». Eta beste zenbaki batean, au jar-tzen dau: «Eskualde onetarako ezi. Profesionalak azkarraz izaten lagundu, euren bizibidean norbait izan daitezkan».

Ortarako erabiliko diren bideak ere argi eta garbi datoz:

«Bilinguismoa».

«Irakasleak eskualde onetan bertokotu daitezela, errialde au ondo ezagutuaz, emengo arazoak bizi izanez, eta errialde onen aurrerabidean gogotsu lan eginaz».

Irakasleen asarrea bidezko ikusten dogu, eta geure aldetik au esango genuke: Nagusiaren maaitik jausten diren ogi-birriñez janaritu bear izaten dauala euskerak ikastetxe askotan... eta gaitzerdi barau gorritan geratu bear ez daue-nean. Azkenengo oneetarikoa dira ikastetxerik geienak...

Ez da naikoa, beste aldetik, araudian bilinguismoa onartzea, arau ori betetzeko biderik eskeintzen ez bada. Araudiak gora-beera, irakasle euskaldun eta erdalduak naastean dituen ikastetxeetan, euskerak beti urtengo dau galtzen; edo «jaunaren maaitik jausitako ogibirriñez» geratu bearko dau.

Zuzendaria etxeratu zenean, eskutiza emonaz batzarre bi izan ditue auzi au konpontzeko. Azkenez irakasle ori etorri ere egin dela entzun dogu, eta erdibide batera ekarri dauela auzia zuzendariak. Oraingo ez dakigu erdibide ori ere irakasleek onartua den, ala berak beratarra egin dauen...

UMEEN ARDURADUNAK LANEAN

Aurreko ale batean esaten genuenez, umeen arduradunek batzarre batzuk egin ditue umeekin zelan jokatu alkarrekin pentsatzeko. Umeekiko artu-emonak euskeraz izango zirela erabaki zen orduan.

Orain, udako koloniak gertatzen ari dira gogotsu. Ara joateko den arduraduntaldea osatu dela dirudi. Oso pozgarria da euren batzarretan darabilen izkuntza bakarra euskeraz dela ikustea. Bizirik irauteko burruka ontan, oso garrantzi aundikoak dira eguneroko jokabide onek. Igazko gora-beera batzuk go-goan izanik, guraso batzuk piska bat bildurturik dagoz, baiña laster joango jakez bildurrok gure uestez.

Umeen arazoaz ari garenez, iru urteera egin ditue pazko astean: Laruskain-era, Urregaral-ko Sta. Eufemia-ra eta Sta. Engrazi ermitara bertako jai egunez. Oso pozik ibili dira umeak, eta azkenenengoak ez dira izango eguraldiak laguntzen badau beintzat.

MARKINAKO PASTORAL BATZORDEA

Illero izaten dau bere batzarrea. Illaren leenengo eguastenetan. Azkenengo batzarrean Aste Santuko elizkizunak eratzen eta igandetako mezen orduak direla ta, naikoa eztabaida izan genuen. Beintzat pausu bat aurrera emon dela esan daiteke: Batzar-agiria orain erderaz eta euskeraz egiten da. Leen erderaz

bakarrrik egiten zen; baiña oraindik batzarretan erdera da nagusi... Noiz arte?

MARKINAKO LAU GAZTE ESPETXEAN

Gure erriko lau gazte espetxean aurkitzen dira Aste Santurik ona. Berbakizunak izan dira errian. Gazte onei etorritako zigorrak ez dau emengo jendea bigundu ez kezkatu, dirudienez. Areen jokabidea ez zen erriararen eta abertzaleen begikoa. Areen etxeko eta gurasoen egoerak kezkatzen gaitue. Eurekaitik sentitzen dogu.

mutriku

GAXOEI OMENALDIA

Aurreroko Zeruko Argian argitara bezala, Maiatzaren 12an ospatuko da erriko gaxoen aldeko gorazarre eguna. «GAXOEN EGUNA». Jaialdi alai eta gaxoen gogozkoa izango dela derizkiogu.

Ona emen LAGUN ARTEA eta GAXOEN elkarteak erriko bazkun guzien laguntzarekin eta Gipuzkoako Aurrezki Kutxa Probintzial, Donostiako Aurrezki Kutxa Municipal, Gipuzkoano eta Bizkaiko Bankuak eta erri osoaren babesen eratu duten jaialdiaren egitarauaren berri.

Goizean, 8 terdietatik 9terdietara, Donostiako Irrati bidez erriko gaxoen izketal-aldiak.

9,30: Txurrukaren enparantzaren, erriko gaxo guzien biltzea.

10: Andre Mari Jasokundearen Eliz NAGUSIA. Bertan egingo diren elizkizun, itzaldi, abesti eta abar, Donostiako Irrati bidez nuna-entzunak izango dira.

11: MANDAZKETA elkartearen, zerbaiten pozkarri, gaxoei amaiketako.

12: TXURRUKAREN enparantzaren, berebiziko jaialdi alaiak. Mutriko txistulari, dantzari, bertsolari eta Bergarako URRETXINDORRA taldearen jardunketak.

1,30: LAGUN ARTEA elkartearen, gaxoen anaitasunezko bazkaria, tar-teetan txistulari, bertsolari eta abeslariak parte artzen dutelarik.

5,30: ATXUKALE, itsas-bista aderean bukaera emango zaio gure erriko gaxoei eskelutako jaialdiari. Txistu, dantza eta umore ederrik naiko izango dela, ziur gaude, bai orixe; eta baita ITSAS-GAIN elkarteak gaxoei eskeintzen dien goxogarri eta edari edo errefresko ederrik ere.

Jokabide bikaina Mutriko erri osoarena. Gora Mutriku eta Gora erriko gaxoak! Egun pozkarria eta anaitasunezko giro jator batean igaro dezatela opa diegu.

ANDONEGI-tar Z.

beasain

HITZALDIK

Apirilaren 18, 19 eta 20an, hiru hitzaldi jakingarri izanak dira Beasainen. Lehen bi egunetan, On Ri-

kardo Alberdi apaizak jardun zuten eta azkenekoan berriz, On Joxe Mari Setien Gotzai-laguntzaileak ondoren Meza bat ospaturik. Gaiak «Kristautasun heldu batetarako eta «Sinesmena gaurko gizarte munduan; zergatik sinetsi?» (erantzekoak, hau nere itzulpenak dira). Jakin dudanez (ikusterik ez entzuterik ez nuen izan) jende gehiegi ez omen zen bildu. Dirudienez, kristau erdalduen ere, ez bide dute ongi erantzuten nahiz eta. Hitzaldiak heurtzat bereziak izan Euskaldunok ohi dugu talde txiki azaldu ohi garen fama, baina beatek ere gure antzo nonbait. Urtegoan bi hizkuntzetan gutxienez izango ahal dira, kategoria berdintsu gabiltzala ohariturik.

LEHEN JAUNARTZEAK

Bi parroketan ere, igande hauetan ari dira (honek argia ikusterako iraganak izan arren) haurren lehen-jaunartzeak ospatzen. Talde batzuk euskeraz eta beste zenbaitzuk erderaz. Honetan, guraso zaretan zerbait garbitu beharra dago noski. Alegia, euskaldunok, euskaldunak dagokien igandean ospatzeko, batzartzen esku dagoenez. Zenbaitk uste du euskeraz prestatutako taldeak ikastolaren zerbait bakarrik dela eta hori ez da zuzena. Besterik da, euskaldun taldeetako gehienak ikastolakoak izatea, baina berez, edozein euskalkumek, dabilen eskolan dabilela, gurasoek kontzientziaren ziptzik badute behintzat, euskaldunen taldean jaunartu behar du. Azti beraz gurasook!

HERIOTZA

Apirilaren 25ean, Ama Birjinaren Jasokunde Parrokiko On Jose Begiristain apaiza hil zen. (G.B.). Jaiotza ere lazkaotarra izanik, hil ere Lazkaon egin da. Orain 4 apaiz gertatzen dira Parroki honetan.

HERRIKO JAI NAGUSIAK ETA JAKINTZA ASTEA

Duela hiru bat urte lortu zen henengoz, gazteriak herriko jai guzien antolaketan esku hartzea eta harez geroztik, zerbait baino gehiegi ere egin da noski. Joanak joan aurretik ere gogor dihardu lanean herriko Jakintza Astearen arduradun den taldea eta besteak beste, USURBE ELABERRI edo NOBELA motzaren II. lehiaketa antolatua dute. Aditzaera eman denez, Maiatzaren 28rako edo... bidali behar dira lanak. Bestalde, Ekainaren 2an ospakizun nagusiaren era aldatu behar da eta Dantzarien Biltzar huts itzetik Dantzari eta Doinu-tresnen lehiaketa izatera iragana da. Tartean eta areto itxirako, beste jaialdi mota jaialdi mota baten agerpenaz hitzegtzen da, hots, bertso zaharren abestea Lete, Lekuona eta Valverdearen ahotsez. Hitzaldiak ere izanen ditugula noski eta jendea puntuan jartze aldera edo... bakarrik bat bertsolaritzari lotua izanen ote den... Asmo onik ez da bada talde eta urrengoan ia jaietan izanen gorenaz, ea egitarau osoa argitaratzeko aukera ukaiten dugun.

Horietatik at ere, pintura lehiaketa eta argazkiena ere adieraziz daude nahiz eta azkeneko honen antolatzaileek oraindik ez jabetu Euskal-erriak 7 probintzi dituela. Zer eginen dugu bada, denboraz ikasiko ahal dute!

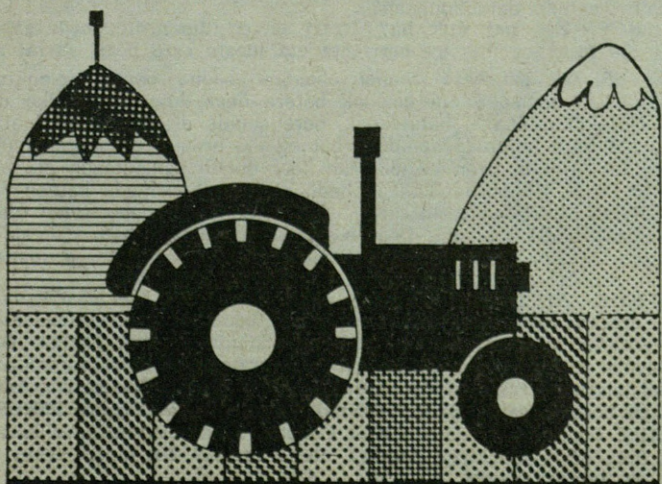
MURUMENDI

GIPUZKOA'KO NEKAZARITZA PIZTU ETA INDARTU

Gure ardurarik aundienetako bat, Gipuzkoa'ko nekazaritza piztu eta indartzea da; era ontan, probintziko aberastasuna geitu egiten bai dugu. Gure laguntzakin:

- maisterrak bere baserria erosi dezake.
 - nekazaritzarako tresnak erosi.
 - abereentzat dituan ikuluak berritu.
 - kasta oneko beiak erosi.
- Gizartea atsegiñagoa egin.

CAJA DE AHORROS PROVINCIAL DE GUIPUZCOA

usurbil

IKASTOLA

Laster bukatuko da ikastaroa. Usurbil-Lasarteko Landaberri ikastola lehen neska-mutiko hezitzen eta euskalduntzen ditu une honean. Bada zerbaite, baina oraindik ezarri gabe. Umerik gehienak erdal eskolatan dabilta oraindik, zorritzarrez.

Izan ere ikastolak ez du inongo diru laguntzarik. Aurten jasoko ote dugu Estatuaren laguntzarik? Baietz agindu zitzaizun lehengo urtean.

Merezi du zertxobait gehiago ordaintzea haurrak euskal giroan haztearren eta ondo hezitzearren. NOR izan daitezela gure haurrak. NOR-TASUNA izango dute guregandik jasoz dezaizuten altxorrik onena.

Horretarako irakasle jatorrez, egokiz eta ikasiz hornituriko ikastola dugu.

Ikastetxe berria ere aurten hasiko gara jasotzen. Gaur egiten ez diren gauza asko egingo da ikastetxe berrian haur guztiak eta irakasle denak biltzen ditugunean.

Baina gauza guztiak ondo moldatzeko, aldeztu aurretik kontuak atera behar dira. Datorren ikastaroan zenbat haur berri izango dugun jakin behar dugu. Eman, beraz, datorren urtean ikastolan sartu nahi duzuen haurraren izena, zintzo.

Badu Usurbilgo ikastolak bere hazitegia ere: haurtzaindegia. Jaio ordurako euskal giroan sartu nahi genituzke haurrak. Bada horretan premia ederrik. Hamalau urtera arteko heziera jasoko dute gure haurrak euskal giroan.

Eman, beraz, lehenbait lehen ikastolari zeure haurraren izena. Gero lekuri gabe aurki zintezke.

ANDATZA

andoain

Aurten ere, udaberriarekin loturik etorri zaigu Gurutze eguna eta Gurutze egun hau aitzaki harturik, beron erantsirik dijoazen jaialdia. Negualdi luzea bazartuaz geroz, alaiak hartzen ditugu udaberriak eskeintzen dizkigun lora apaingarri eta usaituak, Norbaiten indarrez gure beharrik osatzeko luzatuak.

Harrigarria izaten da gure zelai ordeka, mendi eta bazterrak, sakonak eta malkarrak urte sasoi hontan eskeintzen diguten ikuspegia! Oriurdir margoak Euskal-Herri gehiengutsuena estaltzen duela, bai apainki jartzen dala gure lurralde hau!

Bai polita ageri dala gaurregun Gurutze Eliz nagusiaren inguruan! Leizaran eta Oria ibai ertzak ostozabal zuhaitzez horniturik, beheko enparantza txikia zumar ostro berriaz jantzirik, Zumea karrikako ibai ertza, gora igo nahi duten zuma sortu berriz jositik, etxeetako balkoiak loraz beterik, danak alaitasuna eta poza eskeintzen digute egun hauetan.

Esirik eta makaldurik direnei ere, Orrilla irixten danean pozgarria sortzen zaie, eguraldi ederrak sortzen diranean batez ere. Andoaindarr zaharrak ere jaiak eratzeke gaiten etziran atzean gelditu; urte guzian izan ohi dira jaiak gure herri trakets hontan baina, Gurutze inguruko jaialdi hoiek izan ditugu betidanik gozoenak eta minenak; udaberriaren direlako edo Gurutzeaz maite dugulako edo lehenbizikoak direlako edo negu luzean ezer gutxi izan ohi dugulako baina guretzat egun horiek badute halakoxe pozgarri berezia. Jaiak, urteoro bezalatsu joan zaizkigu; jolasak, dantzak, txakoli, txuri eta beltzak edateak, otordu berezixegoak eta abar, danak beste urteetan ohi dugunez.

Aspaldiko urteetan eta aurten ere estropadak badira; datorren urtean izanen ahal ditugu?

Nahiko lan! Ai lurralde aldetik egiten ari diren bidezabal berria dala ta, entzun dugunez, Azpikoe-rrutako uesta (Presas) botatzera doaz eta hori egin bezain laster, horain ikusten dugun ur piloa ez dugu izango eta ikusiko eta estropadarik ez dugu izanen noski. Honetxegatik, ibaiaren zabala gutxitu egingen da eta guk ezagutu ez ditugun ibai ertzak ezagutuko ditugu; uraldiak ere ez dira hain gaiztoak izango noski. Lasarte aldean txitxardinak, aingirak eta bargoak ikusten hasi omen dira; ia, guk ezagutu genituen bezala, hemen ere azaltzen zaizkigun. Amurrainak beste baterako utzi beharko ditugu

ibaiak gehiago garbitzen diranera. Haserako ez da gutxi eskatzea! Aita Larramendik itzokiak ezagutu omen zitun! Zahar berritza ere ez da gaizki etortzen eta Andoaindarr gehinetsuenak ez dakiguna hemen jakin eraztea ongi deritzat. Antzinaan, Leizaran ibairano dauden Andoaindarr lurraldeak, Amasarenak omen ziren. Amasa, alde batetik, Katalansoro ibaiak mugatzen du, Goiburuko aldetik, eta sartalde aldetik, Ubiluts aldetik, beste ibaitxo batek. Lur zati haundi hori, lehen Amasarena zan; hortaz gaurregun Andoaindurre gurea dugun «Santa Krutz» eliza-nagusia, Amasarrak egin izanen da eta Goiburuko «San Esteban» basiliza baitere. Gauzak horrela direla, horain behintzat geureak ditugu eta gureak bezala zaintzea bidezkoa deritzat; Amasarrak bereganatzeko larrurik ez dut uste izango dutenik! Ankorasutegi karrika ere badugu Andoaindurre; aingurak egiten omen zituzten karrika inguru hortan. Zein tokitan egiten zituzten ez diot inorri entzun eta idatzirik ez dut inon irakurri; zein tokitan egiten zituzten jakite hori, ikasteko gai polita izango litzake. Ia gure jakinzaleak sustrairik inondik sortzen duten! Antzinaan Andoaindurre nola bizi zan eta bizibidea nolakoa zan ikastea eta adieraztea beharrezkoa dugu; Arregi Rikardok hasera eman zion. Jarraizalerik ez ote dugu? Tainbeste gazte ditugun toki hontan ez ahal da inor horrelako gaiak gogozkoak ditunik? Zaharrak hain ezjakinak bagara gazteak zer egiten dute? Guk ikasteko gogoia badugu; ia noiz hasten zeraten irakasten! Zai gelditzen gara.

BINGEN

soraluze

Urte batzuk dirala, Burgosen nengoen, lagun batek nundarra nintzen galdetu zidan, eta erantzun ondoren irriparez esan: Soraluze-tarra? Nola bizi zarete zulo hartan? «Ez dago ezertarako lekuri». Azkenez: NOIZ BOTA BEHAR DUZUE HERRI HURA? Minberaturik, ekin nion aztertua txiki bati, gure txokoko baturerik ezagutaraziz... Karakate... Aitxentxaboleta... Galarraga... ETZOZI.

Ez da, ez, hain polita gure herria... txikia... dena bete-bete... Hala ere, zergatik ote?, maite dut, asko maite dut. Txoratuta nagoela? Baleike. Bestalderik uste dut bere sorterrria maite ez duen gizonak ez duela izen hori merezi, GIZONA alegia.

Goratsuago idatzi dut nola nahi dudana Soraluze. Ez da gezurra, ez, eta hemen sortzen diran «trabak» kentzea izango litzake nere ametsa.

Hau irakurtzean, zalantzarik gabe, honako galderak egingo ditu norbaitek. Nora doa hau? Zergatik eta zertarako hainbeste hitz?

ETZOZIN egun naiz orain egun batzuk. Bide ederra dago eta, ni bezela, jende askok harako bidea artzen du igandero... Zaharrak... Haurrak... Gazteak... DANAK. Nik uste nuen leku honetara heltzerakoan haizea hartuaz (lasai arnasa artu) eta berebilen edo beste «tresna» batzuen bildur barik ibiltzea zala helburua. Honela erraz ulertuko duzue nere zalantza, ETZOZIRA heltzerakoan, Bilbon hala Soraluzen nengoen. Hainbeste berebilen enparantzan ikusirik, «semáforo» edo kalezain bila nintzen nora joan jakin ezinik.

NEGARGARRIA adiskideok han gertatzen dana. Ondo ikusten dut zaharrak eta haurrak (oinaz ezinda) berebilez hara heltzea. Baina jaunak! Enparantza danontzat da eta ez «tresna» hoientzat bakarrik Mendira irten haize bila eta «gasolinaren» arnasak barrura... ez da hain egokia. Nola ludi osoa ari zaigun ondazten, gure lana da herriaren, eremuen antzera sortzen diran bezela, OASIS hauek zaintzea.

Nere jokabidea beti izan da: prolemak jarri edo agertu, baina, nere neurrian, konpontzeko bidea aukeratu. Horrela gauza ederra litzake enparantza sarreran kate bat (Zorritzarreen ezagutzen dugun «herreminta» honen zaleak izan ez arren) barrura berebilen bidea galeraziaz. Berebilentzat lekua nahikoa da bide ertzetan.

Zaharrak... eta ez hain zaharrak eskertuko dute. Gaizki ahal dago? «ASALIA»

las palmas

Dr. D. Antonio Pildain y Zapiain

ANTONIO PILDAIN GOTZAI

Orain urtebete Maiatzeko 7,an gure Gotzai bikain eta maitatu Jauna il zala. Aspalditikan gaxo zebillen. Bere osasuna ifioiz ez zan izan oso sendoa baño bere biotza bezelakorik ez det uste askotan arkitzen danik. Beartsuen aita esaten zioten emen eta ori bai dala egirik aundiena.

Bere gorputzila iru egon egon zan emengo Eleiza Nagusian (Katedrala) bere ilkutxan. Lotan zegala esan zeiken. Goiz-goizetik illuntzera arte mezak eten gabe esan ziran eta Jaunartzeak ere bai. Ikaragarria zan ainbeste gende isla gutietatik etorri zana azkeneko agurra ematera bere Gotzai Jaunari. Zenbat negar eta zenbat mun bere eskuetan. Ainbeste gogopari edo limosna eman zituen esku aiek!

Iragarren egunean arratsaldeko 8 etan azkeneko il meza esan zioten Gotzai Jaun batek eta amar edo amabost apaizek. Eliza Nagusia aundi xamarra da, baño ainbeste gendetak ez zegoen lekuri, ez jarritak, ezta ere zutirik. Ateak zabal-zabalik kaletikan askok entzun zuen meza. Jaunartzea ikusgarria izan zan. Millaka izan ziran. Meza bukatu zanean bere ilkutxa bizkar-gañean apaizak eliz-bira egiñez eraman zuen lurperatzeko Ama Birginiaren altarepean eliz barruen. Gabeko amarretan oraindik eliza beteta zegoen; batzuek negarrez, beste batzuek otol egiten, eta danok gure aurpegiak atsekabaz.

Galdu zan euskaldun Gotzai bikaina guretzako; baño zeruan dago danori begira. Zuzen-zuzen Aitarengana joan zan ondo irabazitako saria artzera.

Gotzai Jauna, emen munduan ainbeste on egin zenden bezela, mesedez Aitarenen ondolik zaindu zazu gure bidea okerbarik Beragana erioztan zu bezela joan gaitzen.

Euskaldun danok, barkatu nere euskera, ba 46 urte erritik irten nintzela eta urte asko dira euskezar egin gabe. Barkatu eta beste bat arte.

Joxe Mari GERETA

bergara

MONDRAUETARRAK

Urte batzuek badira gure errian bizi diran arrasatetarrak elkarte batean elkartu ziralak «Asociación de Mondragoneses» izenarekin. Onen asmoak, eren tarteen obekia ezagutzekoa eta elkarte batuagaa egi-tea.

Ez dakigu asmo auek aurrera aterako dituzten baina «mondrauetarrak» aski ezagunak dira gure errian eren jatortasunagaitik eta eren berezitasunagaitik.

Illaren 19an ospatuko dute eren egun au. Ordubatean Erruki-Etxeko elizan izango dute meza eta ordubi ta laurdenetan bazkaria Lasa jate-txean.

Opa diegu egun alai bat igaro dezatela «ulu ta takarrada» ugariekin.

BERGARAKO AITONAK
100 URTE

Il onen 11ean Ibarrola Eduardok 100 urte betetzen ditu ta illaren 12an omenaldi bat egingo zaio erriko elkarteak alan naita. Egitarauaren berririk oraindik ez dakigu baina Gotzai Jauna etorriko ote dan zurrumurrua aitu degu, konzertoa, esku-erakutsiak tb.

Zorionak, Eduardo jauna, eta beste urte askoan.

GAZTEEN BAZKUNA TA
AURREN ZAINTZA

Joan dan egun batez Alkartu-Nai elkarteak erriko berri emailleei aparti bat ekeñi zigun Zubiaurreko San Migelpel elkartearen, baina aurrez erakutsi ziguten aurrera atera nai dituen lanketak.

Egitan, arriturik gelditu giñan lanketa auen aunditasuna ikusi genduanen.

400 neurkin lautako iru gela; bata gaztekoen jolas lekua; irakur gela ta dantza gela. Aurren Zaintza edo «Guardería Infantil» toki ontatik zerbait aldentuta gelditzen da baina etxepe baten, au da, Domini-koen lekaidetxean eta lenengoz 100 aurretzat tokia izango du.

Lanketa auek ordaintzeko alako zozketa bat aukeratu da sari ugari eta txartel bakoitzaren salneurria ez da beste munduko gauza, 50 peza.

Orra ba nolan diran gauzak. Gure erriari zenbaitek (VILLA PROYECTOS) deitzen dio baina errietan alako gizonak arkitzen diranean, asmo edo «proyecto»-olek aurrera eramaten dituzte egi bihurturik.

Gure txalo beroenak merezi dituzte.

ZORIONAK, MUTILLAKI! Eskarrikasko apartagaitik, benetan, ona uan.

JAIOTZA

Joan dan illaren 10ean gure lantegiko lagun degun Aranzabal Karolinak, mutikotxo bat izan du, lña-ki izen jatorra jarriko diote. Zorionak.

ZAARREN BABESA

Il ontan asiko dira ZAARREN BABESA edo «Hogar del Jubilado» berria egiten. Au, Siervas de María lekaimetxe inguruan izango da. 1200 neurkin bi mallatan. Gaiñean, etxe gela bat bertako zaintzalearentzako. Elkarte onek sukalea izango du, orain arte ez duena izan.

MENDIKOI

zegama

AGUSTIN OTXOA HIL DA

Basauriko auto-bidean, ixtripuz, denok hain ezaguna genuen «Otxoa» hil zaigu. Jaiotzez zegamarra ez izan arren, zegamar bezela jotzen genuen. Txirindularitzan, Lasa, Perurena eta Aranzabalekin batera, oso trebea izandakoa. Belauneko gaxotasun batek bizikleta uztera behartu zuen. Gazterik joan zaigu gure Agustín; 32 urte besterik ez zituen. Olazagoitian bizi zen ezkon-duta. Aitarik gabe gelditu den bi urteko haurtxoa ez zen gertakizun garrantz hontaz gehiegi jabetuko; baina haurtxoaren ama nola egongo den pensa genezake. Agustinen emazteak eta sendi-tartekoek har bezate Zegamako Herri osoaren dolu-mina.

ALFABETATZEA

Herriko gazte talde batek eratuta eta bertako bi anderifioen ardura-peon alfabetatzeko kanpaina bat eratu da. Aurrera doa. Dirudienek, jendea gustora dabil, batzuk piska bat hozten ari baldin badira ere. Alfabetatzeko gehiengutsu berrin gerta ohi da eta ez da harritzekoa Zegama nere herri gertatzea. Dena dela, zerbait egin da, eta eginda-koak balio du.

BERTSO ZAHARRAK

Apirilaren 20-ean jai-aldi bat izan genuen herriko ikastolaren alde. Lete, Antxon eta Julian etorri zitzaizkigun buruak bertso zaharrez karga-karga eginda. Jende asko bildu zen eta bukatutako penaz ateraginen zinematik.

ARKUMEA

Goian aipatutako Jaialdian arkume baten txosketa egin zen. Bilbo aldera erori da arkume hori, esaten uozuebe joan ep ze eueq :zeuejnp arkumea jasotzera. Zenbakia hau da: 2.315. Beste aste bete barru ifior azaltzen ez baldin bada, auto-stopean bialduko dugu arkume santu hori Bilbora. Jabea auto-bidearen bukaeran zai egon dadila. Eta on egin dakiola.

AITZKORRIPE

oiartzun

ALKATERIK GABE

Bai; Oiartzunen alkaterik gabe gaude; hau idazterakoan behintzat. Lehen genuena, Joxe Mari Egues (goian bego), alkate bezela zegoelarik hil zitzaigun. Hau gertatu zela bada denbora pixka bat.

Orain, lehen «teniente alcalde» deitzen zaion gizona ari zaigu alkate bezela jokatzan (izenek behintzat).

Alkate berria nor izango ote dugun, ibili dira berriketa ugari. Izen asko aipatu dira eta hauetako asko parregarri azaldu ere bai. Edozein izen entzuten zan.

Denbora askotxo dijoa alkaterik gabe gaudela eta edozein egunetan entzungo dugu hango hura edo hemengo hau dugula eta... kito.

Alkate beharrik ez ote dugu Oiartzunen? Jakina, berez herriari uzten bazaio herria eramaten, zeren beharra du?

Beste herrietan ere ez da oso xamur izango noski alkate izatea. Benetako alkate izatea, alegia. Herriari dagokion gizona, herria ondo ezagutzen duena, hau maite duena, eta honen zerbizurako dagoena, hitz batean.

Oiartzunen buruhauste ugari ditugu; hori denok badakigu. Gehienguean alkatearen zai egoten gera, berak zerbait egingo duelakoan. Bestetan, beste erremediorik ez dugu; geure aldetik ez bait genezake ezer askorik egin. Horregatik, ea benetako alkate bat izaten dugun. Batez ere ireki samarra eta herriak zer nahi duen entzuten duena; ez dadin gertatu, alkatea bi edo hirurekin bildu eta herriko gora-beerak ibiltzea.

Jartzen dena, jartzen dela, herriaren zerbizurako badago, guk uste, herri osoak erantzun diola eta denon artean, oiartzuarrontzako Oiartzun jator bat egingo dugula.

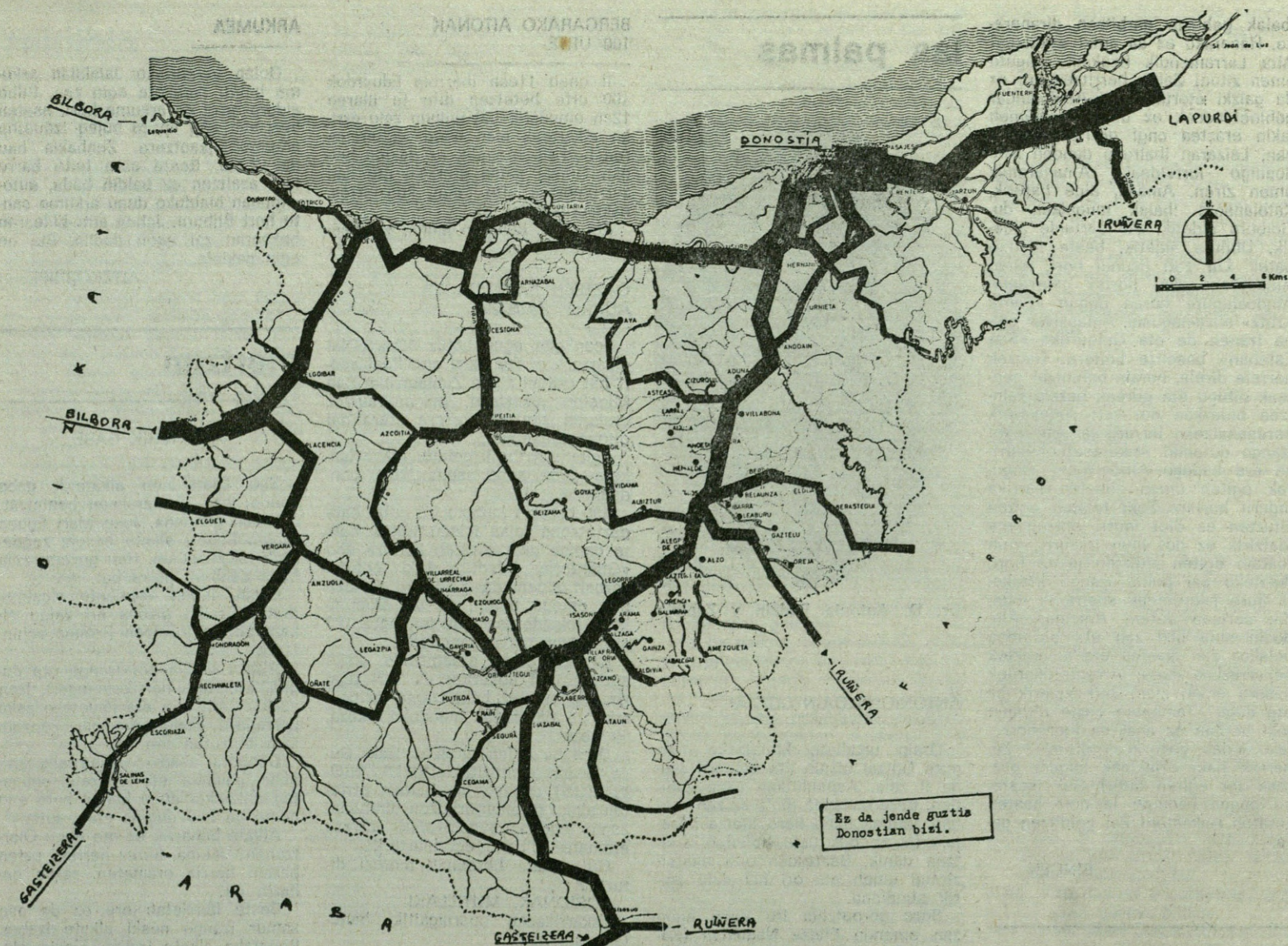
Gazte talde batek

bazkari onaren zainpargarria
eta txarraren estalgarria

LA CASA
DEL CAFE

Juan Irujo

San Marzial, 19 - Urrut. 413801
Donostia

2.500 gaixo txandaren zai Donostian pilatuzala bailaraka erantzun beharrei?

—Barka iezadazu, Felix, esan diot sarreran. Zeruko Argiatik natorki zu argi bila. Jakin dudanez zu sartua zaude «Residencia Sanitaria» delako arazo honetan.

—Bai, bai. Berehalaxe hitzegingo dugu. Eseri zaitez hemen.

—Jendea datorkio etengabe Felixi. Gipuzkoeraz baino gehiago mintzo da Bizkaieraz, hangoa izan nonbait jatorriz. Inor gabeko tartea dugu. Zernahitarako prest dago. Nondik eta nola hasiak zarete honetaz jabetzen eta kezkatzen? galdatzen diot.

—Odol-emaleen taldea hasi zen lehenik problema honetaz kezkatzen. Baina berehalaxe heldu zion Goierriko Guraso Elkarteak zeznari adarretatik. Aurrena batzorde bat aukeratu zen honetarako gurasoen artean. Hutsune eta premia nabarmenak zeuden arlo honetan. Batzordea biltzen eta gai hau aztertzen hasi zen.

—Alde aldera, zeuron artean, eginiko azterketetan oinarritzen zarete ala horretarako gai den norbaitek eginiko azterketaz baliatzen zarete?

—Zerbait egoeraz ohartzeko ez da azterketa haundiren beharrik, baina gu ez gabilta gai honetan arin-arin. SIADecOri eskatu genion laguntza. Honek egindako azterketaz baliatzen gara batipat.

—Bigarren «residencia sanitaria» edo «osasun-etxea» Donostiatik kanpora egiteko aldekoak zarete zuek. Zergatik?

—Gipuzkoako lurraldea bizilagunez horniturik dago. Gipuzkoan ez da jende guztia hirian, Donostian, pilatu. Probintzia osoan dago banaturik. Gipuzkoa ez daiteke bi zatitan erdibi: Donostia eta Probintzia. Probintzia osoa dago hiri ba-

ten antzera eraikia. Hibaiei jarraituz egin dira bailarak. Bidasoa, Urumea, Oria, Urola, Deba hibaiei jarraituz osatu dira bailarak. Bailaraka sortu da bizimodua eta bailaraka bildu da jendea ere. Bederatzi bailaratan eratutik dago Gipuzkoa.

1970garrengo zenbaketari jarraituz honela banatzen da jendea bailaraka:

1. Bidasoa Barrena (Irun-Ondarrabia)	55.531
2. Donostia eta ingurua (Errenteria, Pasaia, Oiarzun, Hernani, Usurbil)	271.232
3. Oria Erdia (Andoain, Billabona, Tolosa eta ingurua)	53.658
4. Oria Gorena (Ordizia, Beasain eta ingurua)	41.801
5. Urola Gorena (Zumarraga, Urretxu, Legazpia)	27.647
6. Urola Erdia (Azkoitia, Azpeitia, Zestoa)	27.464
7. Deba Gorena (Bergara, Oinati, Arrasate eta ingurua)	59.846
8. Deba Erdia (Eibar, Elgoibar)	57.393
9. Kostaldea (Zumaia, Zarautz, Orreaga)	36.431

Probintzia osoan 631.003

—Jendearen banaketa aztertu eta gero zer aztertu duzue?

—Bizilagunen banaketan bezala, oraingo eta geroko ibil-bideak aztertu ditugu: trenbideak eta autobideak ikusi ditugu. Nahiz eta bide asko aldatuak, bihurriak eta estuak izan Gipuzkoa bide-sare elkarturik aurkitzen da. Ez liteke zerbitzu guztiak Donostian jar Probintzia osoa hutsik eta ibil-biderik gabe balego bezala. Zerbitzuak hirian pilatzeak Donostiari buruhausteak eta Probintziko herriei mixe-

ria dakazkie. Osasun-zerbitzuan ere berdin.

—Bidez nahiko ondo bagaude eta gerora hobeto izango bagara, ez al da Donostiako residentzia aski?

—Ez, noski. 1970garrengo Gipuzkoak 631.003 bizilagun bazituen 1974-garrengoan 650.000 izango ditu. Bestalde % 85 «Seguridad Social»-en sarturik dago Gipuzkoan. Gaurregun Donostiako residentziak ezin ditzake Gipuzkoako gaixoak behar bezala begiratu. 2.500 gaixo daude txandaren zai. Hilabeteak eta askotan urte osoa egon behar izaten dute zai. Askotan gainera gaixok ere etxera joan behar izaten dute ondo sendatu baino lehen. Donostiako «osasun-etxea» ez da aski eta nahiz eta Donostiraino hain bide luzerik ez egon, oso luzeak gertatzen dira jendearen emanaz itxiak bait daude. Bide be-

rriez zerbait arindurik geratuko zait Donostiara joan-etorria zenbait bailarari. Lehen bezalatsu geratuko zait Urola Goreneko eta Oria Goreneko jendea. Bestalde, urrutiratzeak, dirua eramaten du: etxe-koen atzera-aurrerak, lana galtzea, otorduak...

—Zuek Probintzian egiteko aldekoak zarete, baina sendagileek Donostian bertan nahiago lukete? Ez al lizateke txar asko banaturik egitea baino bat ona Donostian erakitzea hobe? Ez al lizateke bi «osasun-etxe» baino «Osasun-Hiri» bat jasotzea hobe?

—Guk, bailara bakoitzeko gaixoen beharrei erantzun behar zaiela ondo, esaten dugu. Gu, ez goaz «Osasun-Hiri» edo «Ciudad Sanitaria»ren aurka. Beharrezkoak ikusten ditugu medikugaien ikastetxea, «Osasun-Hiria», espezializazio

onak eta abar. Baina egunero gertatzen diren ezbeharrei eta gaixoen aldiei erantzuteko zerbitzuak eskatzen ditugu lehenik. Ez ditugu aparteko zerbitzuak eskatzen. Bailara mailako «Osasun-Etxeak» eskatzen ditugu. Bailarakoaz gainera, hiruburukoak zerbitzu hobeak izan beharko litzateke eta eskualde oso-rako egin beharko liratekeenak ere hobeak.

—Jakin dudanez, ordea, Donostiako residentzian ba omen dago lekuri. Gaixozainik ez omen dago 253 gaixoa in falta omen dira. Zuek aurreratzen dugu «Osasun-etxe» eginez?

—Unibertsidadeak beterik omen daude. Zer gertatzen da sendagilerik ez aurkitzeko? Beste arrazoi batzuk egongo dira tartean, noski. Gaixozainak erraz ugalduko lirateke, berriz. Bailara bakoitzean zerbitzu litzateke nahikoa. Neskatze nahiago dute Donostiara joan baino bailaran bertan geratu.

—Donostian egin ezik non eratu?

—Hori besterik da. Bi herri ez baino balituzte erraza litzateke Bata Bergaran, Deba bailararako. Beste, berriz, Beasain-Ordizia. Oria Goreneko Ibarreko. Baina bat bakarrik eskaintzen zaigun gero ahal den lekuri onenean jar dezatela eskatu behar.

Bideari begiratzuz, Zumarraga edo Bergara litzateke bigarren «osasun-etxea» egiteko lekuri onena. Kilometrorik gutxienean hoielakoren batera bait daukate bailarako beste herriek. Ikus lehenengo laukia.

Baina bide guztiak ez dira berdinak: koskak, bihurtuneak, aldapak, kotxeen emana... Aisago josten da bide batzuetan. Denbora gutxiagoan.

Hona bideko denborari begiratu nola gertatzen diren bata bestetik. Denborari begiratzuz Zumarraga dago bertaena. Hogei minuturen aldetan dio Begarari. Beste herriak, berriz, larueiren alde. Ikus bigarren laukian bata bestetik zenbat minuturen alde kentzen dion.

—oOo—

Honela dago bigarren «Osasun-Etxearen» arazoa. Goierriko lan asko egin du eta egiten ari da. Hitzaldiak, batzarreak, azterketak, ibilak, gasteak... Denean daukagu osasun-zerbitzuak ugaltzeko beharra. Benetan opa dizkiegu zerbitzu hobeak Donostiatik aparte samar dauden bailairei. Osasunak eta bizilagunak baino gehiago balio dute. Langileek, nekazariak, arratzaileak, eta behartsuek ere badute osasuna eta bizia zaintzeko eskubidea.

ERRIALDE

LEHENENGO LAUKIA

	Eibar	Bergara	Zumarraga	Azpeitia	Beasain
Eibar	—	14,5	25,5	43,5	38,5
Bergara	14,5	—	11,0	25,5	24,0
Zumarraga	25,5	11,0	—	18,0	13,0
Azpeitia	43,5	29,0	18,0	—	31,0
Beasain	38,5	24,0	13,0	31,0	—
GUZTIRA	122,0	78,5	67,5	118,0	106,5

BIGARREN LAUKIA

	Eibar	Bergara	Zumarraga	Azpeitia	Beasain
Eibar	—	20	40	60	60
Bergara	20	—	20	40	40
Zumarraga	40	20	—	20	20
Azpeitia	60	40	20	—	60
Beasain	60	40	20	60	—
GUZTIRA	180	120	100	180	180